

Natuuracademie
beleef en leer

Mensen en natuur verbinden

Voortgangsrapport

Beleidsperiode 2021-2025

Vlaanderen
verbeelding werkt

Inhoudstafel

Voorwoord	1
Natuuracademie in het kort.....	2
Coronacrisis.....	3
Een stand van zaken en terugblik over de uitvoering van het beleidsplan	4
Inhoudelijk plan	4
1. SD1: Verrassende ontmoetingen	5
OD 1.1 Ontmoetingen via (sociale) media en tussenkomsten op fysieke bijeenkomsten	5
OD 1.2. Natuurplekken versus Natuurleerhuizen.....	7
OD 1.3 Interventies in de publieke ruimte	10
2. SD2: Gevarieerd en kwaliteitsvol uitgewerkt aanbod.....	12
OD 2.1. Via het aanbod de natuur beter begrijpen en waarnemen	13
OD 2.2 De deelnemers beleven de natuur van dichtbij en treden ermee in contact.....	15
OD 2.3: Deelnemers hebben competenties om zelf activiteiten rond natuur en milieu te organiseren.....	17
3. SD3: Cocreatieve trajecten	22
OD 3.1. Cocreatieve trajecten rond natuur en milieu.....	22
OD 3.2 Kennisborging en kennisdeling rond cocreatieve trajecten	25
4. SD 4: Netwerk en zorg	26
OD. 4.1. 'Warm nest' tijdens activiteiten om leren te stimuleren.....	27
OD 4.2. Ondersteuning van groepen ontstaan uit activiteiten.....	28
OD 4.3: Lerend Open Netwerk.....	29
Zakelijk plan.....	31
1.Naamsverandering.....	31
2.Financieel beleid	31
3.Medewerkersbeleid.....	36
4.Integraal kwaliteitsbeleid.....	39
5.Communicatie	40
6.Digitalisering en ICT.....	41
7.Kennisopbouw, kennisborging en kennisdeling.....	42
8.Infrastructuur	43
9.Duurzaam en ecologisch werken	43
10.Bestuur.....	43
Het beleidsplan door de bril van de beoordelingselementen.....	45

Voorwoord

Onszelf heruitvinden tijdens deze beleidsperiode lijkt op een hordenloop: recht op doel af met volle snelheid, ondanks de hindernissen.

Een wat bevreemdende titel voor dit voorwoord, maar hij beschrijft perfect wat onze uitdagingen waren gedurende de eerste helft van deze beleidsperiode en vermoedelijk ook nog de komende jaren!

Met zorg hadden we de race voorbereid rond de vier mooi uitgewerkte strategische en de transversale doelstellingen en stipt op tijd stonden we bij het aanbreken van de eerste dag van 2021 klaar aan de meet. De voorbereiding is echter niet perfect kunnen verlopen, want nog voor de start werden we midscheeps getroffen door de coronapandemie en moesten we ons parcours, of toch op zijn minst de middelen om het parcours af te leggen, grondig herzien.

Contacten en persoonlijke netwerken waren tijdens de maanden voor de start verboden. Beide zijn nochtans een belangrijk smeermiddel bij alle vormen van educatie en interpersoonlijke vorming. Toch zijn we gestart met volle moed en inzet! En het bleek geen valse start, want halverwege de race kunnen we nu mooie resultaten voorleggen. Hiervan getuigt het overzichts-dashboard van de tussenliggende resultaten (zie pg. 4).

Maar niet op alle loopbanen kon eenzelfde vooruitgang geboekt worden. 'Verrassende ontmoetingen', de netwerkdoelstelling bij uitstek, had een wat moeilijkere start. Het langdurig wegvallen van die spontane en kleinschalige stimulerende contacten maakte het bijzonder moeilijk om de juiste startpositie en de gepaste looppiste te vinden. Maar we zijn vertrokken en investeren om ook dit parcours succesvol af te ronden.

Het parcours veranderde in deze eerste periode ook van richting, waarbij webinars en internet- gedreven oplossingen als alternatief voor de live-lessen, ons toch op ons doel gericht hielden en voor velen een nieuwe educatieve wereld lieten opengaan.

Ook voor de tweede helft verwachten we stevige hordes op het parcours. De plotse stijging van de inflatie bracht nieuwe financiële en administratieve uitdagingen met zich mee. Hierdoor worden velen voorzichtiger, terwijl het behalen van de meet net heel wat uitdagingen (inclusief het nemen van berekende risico's) met zich meebrengt.

Ondanks dit alles hebben de uitdagingen van deze beleidsperiode ons reeds erg mooie momenten laten meemaken, waarvan ik persoonlijk in het bijzonder ééntje blijf herinneren, m.n.: 11 maart 2023, de dag rond inclusie en aandacht voor kansengroepen waar we, in tegenstelling tot onze eigen gewoonte, luisterden naar de voorbeelden die door de kansengroepen zelf werden aangereikt. Dit geeft inspiratie, bruikbare werkvormen en onvoorziene mogelijkheden om hierop onze werking verder uit te bouwen. Hoe verrijkend en onverwacht ook dat het innovatiefonds ons deze kansen op een dienschaal aanreikt!

Deze eerste periode heeft ons ook geleerd dat kwantiteit niet hoeft te overheersen, maar dat aanpassing aan de snel veranderende wereld en blijven focussen op kwaliteit, met aandacht voor diversiteit in publiek en aanbod, dé manier is om de race gepast te doen slagen.

Hugo Waeterschoot

Voorzitter

Natuuracademie in het kort

De **missie** van Natuuracademie is:

Natuuracademie biedt aan iedereen in Vlaanderen en Brussel enthousiasmerende educatie rond natuur, milieu en mens.
 Dankzij een waaier aan praktijken werken we aan een cultuuromslag naar een sociale en duurzame samenleving. Daarbij worden steeds meer mensen zich bewust van de waarde van meer en betere natuur en de bijdrage die ze daaraan zelf, samen met anderen, kunnen leveren.
 Als Open Netwerkorganisatie verbonden met de natuur- en milieubeweging geven we vorm aan deze praktijken samen met partners, vrijwilligers en het personeel.

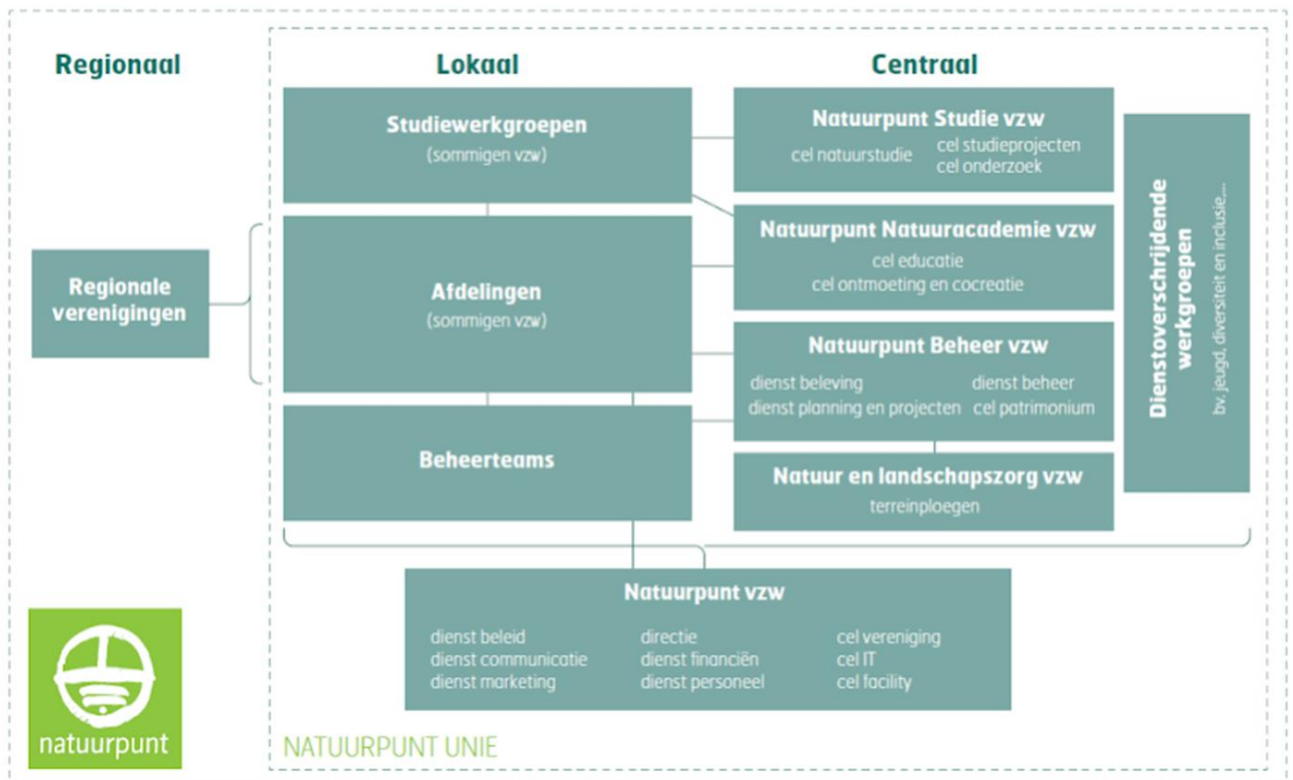
Geschiedenis

Natuurpunt Natuuracademie vzw heette tot eind 2021 Natuurpunt CVN vzw. Natuurpunt CVN is in 2016 ontstaan uit de fusie van Natuurpunt Educatie en Centrum Voor Natuur- en milieueducatie (CVN). CVN was vooral bekend van de cursussen natuurgids die sinds 1966 georganiseerd werden. Natuurpunt Educatie werd opgericht in 1995 om het vormingswerk rond biodiversiteit van De Wielewaal vzw, dat teruggaat tot 1933, verder uit te bouwen. Beide waren erkende vormingsinstellingen binnen het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

Plaats binnen Natuurpunt

Natuurpunt is een bijzonder samenwerkingsverband van vrijwilligers en specifieke vzw's, ontstaan van onderuit en vanuit een reeks fusies van verschillende Vlaamse natuurorganisaties met een lange geschiedenis.

Onderstaand schema biedt een overzicht van zowel de juridische structuur als het organogram van de Natuurpunt Unie.

Coronacrisis

De periode tijdens de coronacrisis is samen te vatten in twee woorden: **ploeteren en heruitvinden**. Het was elke dag zoeken naar gepaste methodieken en activiteiten om onze werking verder te zetten. Telkens opnieuw programmeren en herprogrammeren. We organiseerden minder activiteiten waarvan de uitwerking veel personeelstijd in beslag nam. Bij de vrijwilligers was het een periode van afhaken en dan weer een tandje bijsteken.

Vooraf educatieve binnenactiviteiten begeleid door personeel (cursussen en lezingen - SD2) konden we digitaal laten doorgaan. Collega's moesten meer dan anders aanwezig zijn op de activiteiten begeleid door vrijwilligers, om te helpen met het digitale aspect: opstarten van ICT, de gepaste software downloaden en installeren, geluid en beeld aanpassen,... Deze extra belasting zorgde ervoor dat collega's meer belast werden en hierdoor kort of langer uit vielen.

Indien mogelijk, lieten we buitenactiviteiten doorgaan. We probeerden enkele concepten uit: gidsen voor kleinere groepen of "doorgeefexcursies" Doorgeefexcursies zijn groepjes- deelnemers die opdrachten in de natuur voorbereiden voor andere groepjes. En de deelnemers deden creatieve voorstellen waarmee we aan de slag gingen.

De wandelingen of excursies georganiseerd door de vrijwilligers in ons netwerk zijn bijna allemaal geannuleerd. Zonder professionele ondersteuning was het voor vrijwilligers moeilijk om activiteiten te organiseren.

We besteedden veel aandacht aan crisiscommunicatie. Een centrale pagina op de website gaf up to date informatie over de richtlijnen en om de veiligheid te garanderen. In onze communicatie werd naar deze website verwezen.

We kenden daarentegen een ongelooflijke groei in nieuwe digitale activiteiten. Mensen vonden het fijn om webinars en Zoomsessies te volgen rond uiteenlopende thema's. Met de inkomsten van deze digitale activiteiten 'online leren' hebben we een deeltijdse medewerker aangenomen. (zie verder de inhoudelijke reflectie op SD2).

Digitaal een warm nest creëren onder de vrijwilligers en deelnemers (SD 4) was een uitdaging. De verbinding en de doorstroming naar vrijwilligerswerk of andere engagementen, zo eigen aan sociaal-cultureel werk, vielen weg. De focus lag op kennisoverdracht. Toch slaagden we erin om eind 2022 veel van onze doelen onder SD4 te realiseren.

In ons beleidsplan 2021-2025 gaven we aan dat we een nieuwe werking wilden opstarten rond ontmoetingen. Aangezien fysieke ontmoetingen moeilijk waren, hebben we onze focus verlegd. We zochten nieuwe doelgroepen eerder op via sociale media dan in de publieke ruimte. De opstart van ontmoetingsplekken in de natuur is vertraagd, mede door Covid. Het was moeilijk om bottom-up met burgers nieuwe plekken te ontwikkelen tijdens de corona periode. Dit is ons gelukt in de buitengebieden rond het thema bushcraft. Er was veel vraag om samen te komen in de natuur rond ambachten en beleving van de natuur. Hierop konden we met veel enthousiasme ingaan.

Een stand van zaken en terugblik over de uitvoering van het beleidsplan

Inhoudelijk plan

Het doelenkader van Natuuracademie in het beleidsplan

Dit is een schematische voorstelling van het doelenkader met een beknopte samenvatting van elke doelstelling. De precieze formulering van de doelstellingen is terug te vinden in het beleidsplan.

In onderstaande voorstellingen geven we een overzicht van de kwalitatieve score over de operationele doelstellingen. Elke doelstelling scoren we groen, oranje en rood. Enkel bij de strategische doelstellingen 'verrassende ontmoetingen' (SD1) en 'cocreatieve trajecten' (SD3) zijn er operationele doelstellingen waar we niet 'on track' zijn. Dit gaat over nieuwe zaken waar we zoekende zijn en door corona vertraging oplopen. Geen enkele doelstelling geven we de kleurcode rood.

Strategische doelstellingen (SD)	SD 1: Verrassende ontmoetingen Oranje	SD 2: Een gevarieerd en kwaliteitsvol uitgewerkte programmatie Groen	SD 3: Cocreatief op stap Groen	SD 4: Netwerk en zorg Groen
Operationele doelstellingen (OD)	OD 1.1: Ontmoetingen via (sociale) media en tussenkomsten op fysieke bijeenkomsten Groen	OD 2.1: Open aanbod gericht op kennis en inzicht Groen	OD 3.1: Participatieve trajecten rond natuur en milieu Groen	OD 4.1: 'Warm nest' tijdens activiteiten om leren te stimuleren Groen
	OD 1.2: Een netwerk van Natuur.plekken Oranje	OD 2.2: Open aanbod gericht op beleving Groen	OD 3.2: Kennisborging en kennisdeling rond cocreatieve trajecten Oranje	OD 4.2: Ondersteuning van groepen ontstaan uit activiteiten Groen
	OD 1.3: Interventies in de publieke ruimte Oranje	OD 2.3: Vorming voor vrijwillige lesgevers en gidsen Groen		OD 4.3: Lerend Open Netwerk Groen
Transversale doelstelling: Diversiteit	TD 1.1: Interventies op plaatsen waar verschillende (kansen)-groepen zich thuis voelen	TD 1.2: Een aanbod waar zoveel mogelijk verschillende (kansen)-groepen hun gading vinden	TD 1.3: Alle groepen betrekken die belang hebben bij de cocreatieve trajecten	TD 1.4: Divers Open Netwerk
Transversale thematische keuzes	<ul style="list-style-type: none"> - 2 hoofdthema's: 1) Biodiversiteit - 2) Kwetsbare natuur en klimaat - 3 specifieke thema's: 1) Welzijn en gezondheid - 2) Natuur in de stad en open ruimte - 3) Kunsten en erfgoed in verband met natuur. - 1 Campagnethema: <i>Het grootste natuurgebied van Vlaanderen</i> 			

Vooraf: transversale doelstelling 'Diversiteit'

Diversiteit en inclusie geven we een systematische en strategische plek in de werking als transversale doelstelling. We startten een werkgroep Diversiteit en Inclusie, ontwikkelden een algemene visie en bepaalden prioriteiten. Onze algemene visie luidt:

'Natuurpunt Natuuracademie wil een veerkrachtige vereniging zijn waar mensen in al hun diversiteit zich thuis voelen, gezien en gehoord worden. Zo zetten we ons echt samen in beweging voor natuur voor iedereen.'

We gaan deze beleidsperiode doelgroepgericht te werk waar nodig, inclusief waar mogelijk. We geven prioriteit aan de gekozen doelgroepen uit het beleidsplan: mensen in armoede (zie prijzenbeleid, pg 34), mensen met een diverse achtergrond (focus op meertalige groepen) en mensen met een beperking (focus op mentale beperking).

Deze focus is nodig om resultaatgericht te werken. Rond deze thema's hebben we expertise in huis en we merken veel kansen bij de vrijwilligersgroepen. We gaan uit van een intersectionele benadering¹, waardoor we via onze acties op verschillende kruispunten resultaat willen behalen. Een actie die zich richt op etnisch-culturele minderheden kan bijvoorbeeld rekening houden met het kruispunt tussen religie en socio-economische situatie.

In elke operationele doelstelling wordt de specifieke werkwijze vermeld om deze transversale doelstelling te realiseren en geven we enkele voorbeeldacties. In het zakelijke deel bespreken we de acties op personeels- en organisatieniveau.

1. SD1: Verrassende ontmoetingen

Kleurcode: Oranje (we zijn volop bezig, maar zijn nog zoekend)

Inhoudelijke reflectie

2021-2022

De interventies onder deze strategische doelstelling waren nieuw voor Natuuracademie. In het vorige beleidsplan organiseerden we activiteiten die onder deze doelstelling vallen, maar niet vanuit een samenhangende en doelgerichte visie.

Die visie werkten we in de eerste helft van de beleidsperiode uit voor nieuwe initiatieven zoals de Natuurplekken. Voor bestaande activiteiten zoals die in OD 1.1 evalueren we regelmatig of ze nog bijdragen aan onze doelen.

2023-2025

In de tweede helft van de beleidsperiode rollen we de visie en het bijhorende actieplan uit.

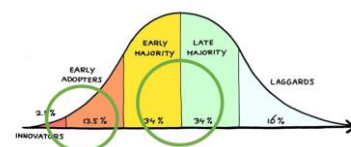
OD 1.1 Ontmoetingen via (sociale) media en tussenkomsten op fysieke bijeenkomsten

Kleurcode: Groen

Inhoudelijke reflectie

Rollen die sterk naar voor kwamen in deze OD: Geen

Functies die we voornamelijk toepasten: Leerfunctie

¹ [handleiding_intersectionaliteit_ella_vzw.pdf\(demos.be\)](https://handleiding_intersectionaliteit_ella_vzw.pdf(demos.be))

Doelgroepen: Om aan te geven op welk niveau van bewustzijn en betrokkenheid de doelgroep van een OD zich bevindt, gebruiken we het adoptiemodel van Rogers².

Via deze doelstelling bereiken we groepen die al sterke interesse hebben en een breed segment van de samenleving.

2021-2022

Tijdens de eerste twee jaar is er ingezet op media zoals radio, televisie en geschreven pers om een breed publiek op een ongedwongen manier te bereiken. We brachten de natuur regelmatig in de huiskamers via televisie met Schijntluizen (Ketnet) en de Cooke & Verhulst-show (Play4). Onze collega Joeri Cortens wordt bij Radio 2 de '**huisbioloog van Radio 2**' genoemd. Wekelijks kunnen luisteraars tijdens de Radio 2 Weekwatchers genieten van 'wonderbaarlijke' natuurinfo gelinkt aan de actualiteit. Ondanks corona gaven we rond de 50 lezingen voor organisaties buiten het netwerk van Natuurpunt.

Hieronder een greep uit onze acties

- 1) De communicatiedienst van Natuurpunt werkt laagdrempelige online cursussen uit zoals *Wild spotten in onze natuur* en de *Tuinvogelcursus*. De promotie wordt grotendeels verspreid via sociale media. Natuuracademie ondersteunt de communicatiedienst om de inhoud van deze cursussen vorm te geven. We werken nauw samen van begin tot eind om deze filmpjes op te nemen. Dit zowel bij de opstart, het schrijven van teksten en het presenteren van de inhoud. We worden hiervoor geconsulteerd als expert. Tuinvogelcursus: 21.063 deelnemers waarvan 40% niet leden. Wild spotten in de natuur: 14.641 deelnemers, waarvan 75% niet-leden.
- 2) Collega Joeri Cortens bracht bij Lannoo (voor een groot deel in eigen tijd) het boek uit: *De natuur in: een jaar vol ontdekkingen en belevenissen en inzichten*³. Natuuracademie ondersteunde de publicatie en werkt mee aan de verdeling. Het gaat over het gezin van Joeri dat de natuur intrekt. Het boek staat vol scherpe observaties, weetjes en inzichten over de natuur van de lage landen. Het boek is de basis voor lezingen (2021: 4 lezingen, 2022: 10 lezingen). Het wordt zowel in de boekhandels verkocht als tijdens cursussen en lezingen (september 2022: 1800 exemplaren verkocht).

TD diversiteit

We zetten meer in op een diverser bereik van onze (sociale) media. Hiervoor zochten we ambassadeurs en partnerorganisaties met een divers bereik die onze doelen en boodschap delen. Via cocreatieve trajecten (zie SD3) konden we zo onze bestaande (online) netwerken uitbreiden.

- 3) Met de podcast *Verhaal de Natuur* verrijkten we onze sociale media met **reposts of gezamenlijke posts met oa FMDO uzv** (Federatie van Mondiale en Democratische Organisaties) en **Refu Interim**. *Slam de Natuur* filmpjes werden door een heel diverse groep mensen geliked en gedeeld. Deze filmpjes (zie onder SD3) werden verspreid door de artiesten en ambassadeurs.

2023-2025

We benoemen hier wat verandert in vergelijking met vorige jaren:

- 1) In 2020 hadden we tijdens de eerste lockdown het succesvolle sociale media project *Minuut Natuur*. We riepen onze natuurgidsen op om via sociale media een korte video te posten over een stukje natuur in hun buurt. Een 70-tal filmpjes, gemaakt door onze vrijwilligers in hun eigen buurt, gingen viraal. We bekijken of we dit concept uitrollen in een nieuw jasje.
- 2) Vanaf 2023 zetten we in op het enthousiasmeren van mensen voor natuur met pakkende weetjes op sociale media in de vorm van **Reels & YouTube Shorts**, in samenwerking met de dienst communicatie van Natuurpunt.

² https://nl.wikipedia.org/wiki/Innovatietheorie_van_Rogers De 'innovators' en de 'early adopters' zijn mensen die Natuuracademie en Natuurpunt al goed kennen en zich vlot inschrijven voor cursussen en activiteiten. De 'laggards' zijn mensen die de weg naar Natuuracademie moeilijk op zichzelf vinden zoals kansengroepen.

³ Cortens, J. (2020). *De natuur in: Een jaar vol ontdekkingen, belevenissen en inzichten*. Lannoo.

3) Vanaf 2023 zijn we naast Weekwatchers bij Radio 2 wekelijks te gast bij **Nieuwe feiten op Radio 1**.

Output en outcome

We zitten op schema voor de lezingen en workshops. We zetten in op media outlets (geschreven pers, radio of televisie) en bestaande sociale mediakanalen van bevriende organisaties.

Per jaar	Aantal in 2021	Aantal in 2022
50 lezingen en workshops op vraag van een andere organisatie	53	74
20 keer in media outlets	97	101
20 inhoudelijke post op Sociale media	24	20
Aantal deelnemers laagdrempelige online cursussen Natuurpunt vzw	nvt	35.704

Per jaar	2021	2022
Evaluatie lezingen en workshops (gemiddelde score)	4,5/5	4,6/5

Zakelijke reflectie

Inzet personeel: 1 collega krijgt 0,4 VTE voor deze OD. Daarnaast zijn vele collega's occasioneel bezig met concrete projecten.

2021	2022	2023	2024	2025
0,4 VTE	0,4 VTE	0,4 VTE	0,4 VTE	0,4 VTE

Natuuracademie heeft met Lannoo een contract ivm het boek *De natuur in*. De verkoop genereert een beperkte inkomst.

OD 1.2. Natuurplekken versus Natuurleerhuizen

Kleurcode: Oranje (we zijn volop bezig, maar zijn nog zoekend)

Inhoudelijke reflectie

Rollen die sterk naar voor kwamen in deze OD: Verbindende rol, Laboratoriumrol

Functie(s) die we voornamelijk toepasten: Gemeenschapsvormende functie

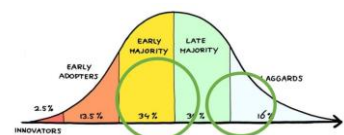
Doelgroepen: via deze doelstelling bereiken we een breed publiek, inclusief kansengroepen via de samenwerking met partners.

2020-2022

Visie ontwikkelen voor Natuurplekken

Om een actieplan op te stellen voor de Natuurplekken hebben we een visie ontwikkeld. We zochten antwoorden op vragen zoals:

- o Wat is nu een Natuurplek?

- Waarin onderscheiden we ons van andere plekken, zoals bijvoorbeeld bezoekerscentra bij natuurgebieden of cocreatieve ontmoetingsplekken zoals broed- of maakplekken in de stad?
- Willen we vele kleine plekken waar we kort de vrijwilligers ondersteunen? Of kiezen we voor een aantal grote plekken waar we op langere termijn aanwezig kunnen zijn?
- Kunnen we de cocreatieve trajecten van SD3 vervlechten in de werking rond Natuurplekken?

Om die visie te ontwikkelen, organiseerden we overlegmomenten met het management, betrokken collega's, bestuur en/of een externe freelancer.

Het was moeilijk om een eenvoudige, heldere en bruikbare visie te formuleren, om verschillende redenen:

- In het oorspronkelijk idee zijn de Natuurplekken een kans om innovatie en laagdrempelige ontmoeting te realiseren in stedelijke huizen, met het Natuurpunt Huis Turnhout als voorbeeld. In de praktijk krijgen we veel bottom-up vragen van burgers om samen met hen natuurlijke plekken te creëren (zie ook SD3), buiten bestaande natuurgebieden en dikwijls buiten een stedelijke context. We beseffen ook dat we bij het uitrollen van stedelijke huizen meer personeel nodig hebben. Met de huidige verdienmodellen en subsidies is dat niet mogelijk.
- Via de Natuurplekken willen we een breed en divers publiek bereiken en ingaan op vragen van buiten ons netwerk.
- Tijdens de coronacrisis hadden we de handen vol om de bestaande werking recht te houden. We botsten bij innovatieve brainstormen tegen de limieten van het online vergaderen. Dat mensen elkaar niet regelmatig fysiek mochten ontmoeten, bleek een groot gemis om broedplekken op te starten en om de visie te toetsen in pilootplekken en bestaande initiatieven.

Stappen vooruit in de visie

In het najaar van 2022 zetten we sterke stappen vooruit. We vervochten het verhaal van de Natuurplekken met SD 3 *Cocreatief op stap*. De visie en het actieplan werden afgetoetst met bestuur, vrijwilligers en organisaties in het Open Netwerk.

Conclusie: We stappen af van de omschrijving van de Natuurplekken zoals beschreven in het beleidsplan 2021-2025.

We verlaten de referentie van Natuurhuis Turnhout als stedelijke Natuurplek. We werken al samen met andere Natuurplekken waar lokaal eigenaarschap en de cocreatieve methodiek sterk staan. Daarom maken we hieronder het onderscheid tussen (1) natuurleerhuizen waar Natuuracademie al aan natuur- en milieueducatie doet en (2) een visie op nieuwe Natuurplekken (zie SD3, pg 21).

Natuurleerhuizen

Natuuracademie heeft reeds decennialang op verschillende locaties een uitgebouwde werking rond natuur- en milieueducatie met workshops, cursussen en lezingen. We bespreken de belangrijkste locaties hier.

1) Natuurpunt Huis Turnhout

2020-2022

Het Natuurpunt Huis in Turnhout heeft sinds 1963 een museum met opgezette vogels en zoogdieren waar over de Belgische natuur wordt verteld. We organiseren er verschillende evenementen, scholen uit de buurt leren er over vogels, er is een cafetaria en natuurorganisaties komen er vergaderen.

Het Natuurpunt Huis Turnhout is toe aan een grondige **renovatie**, zowel het gebouw als de **werking en inrichting**. Doordat een andere vzw, Natuurpunt Studie, eigenaar is van het gebouw, was het complex om de renovatiewerken op te starten. In de zomer van 2022 tekenden we een **erfpachtcontract** om praktisch beheer van en werken aan het Natuurpunt Huis Turnhout te vergemakkelijken.

De renovatie en herinrichting gaan de werking ondersteunen. We ontwierpen een **visie en stappenplan** (na te lezen op www.natuurpunt.be/visitatie2023). in samenspraak met personeel, bestuur, vrijwilligers en externe

partners (o.a. de stad Turnhout). We keken hierbij kritisch naar de bestaande activiteiten en de grote inzet van personeel.

In de nieuwe visie staan volgende zaken centraal:

- o ontmoetingshuis voor de buurt, individuen en organisaties
- o integraal toegankelijk voor iedereen
- o een sterker en breder vrijwilligersnetwerk
- o verwondering, ontdekking en beleving van natuur.

2023-2025

Tijdens de komende jaren voeren we de visie en het stappenplan uit. We renoveren het gebouw om het toegankelijker (hellend vlak of lift), duurzamer (isolatie, nieuwe verwarmingsketel), multifunctioneler (wegbreken muur om koffiehuis te vergroten) en veiliger (brand) te maken. We verfrissen de vaste expositie.

2) **Bosmuseum** (Onthaalpoort Groenendaal - Hoeilaart)

Samen met een sterke groep van meer dan 50 vrijwilligers en trekkers runnen 2 collega's (1 VTE in 2022) de werking in en rond het Bosmuseum. Het Bosmuseum is in eigendom van Natuurinvest. Dit is een onthaalpoort naar het Zoniënwoud, een plek voor natuureducatie voor jong en oud, de ontmoetingsplek en uitvalsbasis voor natuurbeleving voor een brede doelgroep. We organiseren jaarlijks 170 natuurateliers waar voornamelijk klasgroepen uit Vlaams-Brabant en Brussel zich inschrijven. Daarnaast ontvangen we gemiddeld 6000 bezoekers per jaar. Mensen komen naar het museum, kopen iets in het winkeltje, vragen informatie over wandelingen, of gebruiken het sanitair. Er gaan regelmatig cursussen over natuur, klimaat en milieu door.

We faciliteren laagdrempelige ontmoetingen via open publieksevenementen, zoals maandelijkse lezingen en wandelingen, de *Dag van het Zoniënwoud*, *Erfgoeddag* enzovoort. We zetten in op natuurbeleving voor diverse doelgroepen via cocreatieve trajecten (zie SD3, pg 21). Via het naastgelegen Bakhuisje werken we aan verbinding en een brede kijk op biodiversiteit en voeding.

2023-2025

We mikken op nieuwe vrijwilligers en samenwerkingen door bij het bakhuisje een 'eetbaar bosje' te ontwikkelen. We bestendigen partnerschappen met organisaties met een diverse achterban. Natuurinvest wil al langer het Bosmuseum vernieuwen. Op dat moment zullen we onze visie en positie rond het Bosmuseum herwerken.

3) **Natuurboerderij Bos t' Ename**

Voor Natuuracademie was de natuurboerderij in Bos t' Ename een kleine 20 jaar een belangrijke uitvalsbasis voor activiteiten en cursussen rond natuur- en milieueducatie. Het is een belangrijke laboratoriumplek voor ons. Het *Groot Bushcraftweekend* (800 deelnemers per jaar) is er geboren en heeft er zijn materiaaldepot.

2023-2025

Tot nu was dit een landbouwloods. Dankzij nieuwe plannen voor herinrichting en herwaardering van de loods, mee uitgewerkt door Natuurpunt Beheer, kunnen we de infrastructuur aanpassen. Er komt een binnen- en buitenleslokaal en kantooruimte voor Natuuracademie. We organiseren er cursussen die aansluiten bij de verbouwing. De deelnemers leren werken met hout, stro, leem en andere natuurlijke materialen. Zo helpen ze ze mee aan de verbouwing en leren ze hiermee zelfstandig aan de slag te gaan. De buurt en diverse lokale organisaties bepalen mee de verbouwing en wat het eindresultaat wordt.

Output en outcome

Output tegen 2025 beleidsplan	2020	2021	2022

Natuurpunt Huis Turnhout: Gemiddeld 4000 bezoekers per jaar	757	2.452	3.430
Bosmuseum: (Individuele bezoekers zonder groepen/ateliers)	2.194	5.419	5.969
Bos t'Ename: # dagdelen dat er groepen kwamen	202 (waarvan 82 volwassenen)	416 (waarvan 182 volwassenen en 1 activiteit van 2500p)	398 (waarvan 196 volwassenen)

Zakelijke reflectie

Inzet personeel: De personeelsleden vallen onder de Cel Ontmoeting en Cocreatie (zie zakelijk deel pg 36)

2020	2021	2022	2023	2024	2025
2,1 VTE	2,5 VTE	3,1 VTE	2,9 VTE	2,9 VTE	2,9 VTE

Door de economische crisis moeten we 0,2 VTE besparen in deze cel. Er zal minder tijd zijn om diverse groepen te bereiken.

Budget:

- o Voor de Natuurplekken (SD3) en Natuurleerhuizen kregen we een stijging van de werkingssubsidie met 18,5% tov het budget van 2020. De subsidie steeg van 918.864 euro (DAC en interne staatsvorming meegerekend) naar 1.088.557 euro (= +169.692 euro).
- o Voor activiteiten die doorgaan op de Natuurplekken en Natuurleerhuizen vragen we meestal geen vergoedingen. Zo behouden we het brede en laagdrempelige karakter.
- o Natuurpunt Huis Turnhout: de renovatie en herinrichting van het huis vraagt een investering uit de reserves van Natuuracademie. Na grondig onderzoek investeren we vanaf 2023 maximaal 300.000 euro met focus op toegankelijkheid, energiebesparing en brandveiligheid. Daarbovenop een investering van maximum 100.000 euro voor de herinrichting. Hier zoeken we nog subsidies voor. .
- o We investeerden in 2022 extra personeelstijd voor de uitwerking van een actieplan voor Huis Turnhout. Deze tijd werd verdeeld onder management en de vrijwilligersondersteuning. Vanaf 2023 wordt de managementtijd evenwichtiger verdeeld over de andere delen van de Cel Ontmoeting en Cocreatie. We zoeken extra financiering om het aandeel personeelskost uit de werkingssubsidie SCVW te verlagen.
- o De werking van het Bosmuseum wordt volledig gefinancierd met een subsidie van de provincie Vlaams-Brabant (ongeveer 25.000 euro) en een werkingssubsidie van Natuurinvest (10.000 euro).
- o Natuurboerderij Bos t'Ename: Natuuracademie investeert 12.500 euro (verspreid over 2023-2024) in de renovatie van het gebouw, dat eigendom is van Natuurpunt Beheer. In ruil maken we minimum 5 jaar gratis gebruik van een permanente kantooruimte voor 1 VTE (2 personeelsleden), minimum 1 dag per week van het cursuslokaal en minimum 1 dag per week van een van de buiten educatie-plekken.

OD 1.3 Interventies in de publieke ruimte

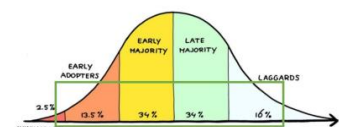
Kleurcode: Oranje (doen we wanneer er opportuniteiten zijn)

Inhoudelijke reflectie

Rollen die sterk naar voor kwamen in deze OD: Verbindende rol

Functie die we voornamelijk toepasten: Leerfunctie

Doelgroep: Met deze activiteiten bereiken we een heel breed publiek, dankzij gerichte samenwerking met partners.

2021-2022

In de eerste jaren van de beleidsperiode experimenteerden we met interventies in de publieke ruimte, zover dat mogelijk was door de coronacrisis, telkens met de nodige flexibiliteit en samen met partners.

TD diversiteit

We zetten door corona meer in op ontmoetingen via sociale media en online content die bezocht, gedeeld en geliked werd door diverse doelgroepen. We houden de reflex om kansarme wijken op te nemen in onze live interventies.

Een greep uit onze acties

1) Natuurpunt containertoer

Onder OD 1.2. spraken we in het beleidsplan over een rondreizende natuurplek, de *Naturavan*. Na reflectie past deze actie beter onder deze OD 1.3.. Natuuracademie werkte tijdens corona mee aan de [Natuurpunt container toer](#) naar aanleiding van 20 jaar Natuurpunt. Op vijf van de twintig plekken ondersteunden we vrijwilligers om samen te werken met partners die de doelgroep verbreedden. Na deze ervaring beslisten we om het idee van de rondreizende Natuurplek los te laten. Het is moeilijk om de ontstane dynamiek levendig te houden na een tijdelijke passage. Een diverser publiek bereiken bleek een uitdaging met vluchtige momenten. We besloten om vooral op online ontmoetingen in te zetten (zie OD 1.1) en op ontmoetingen op de vaste Natuurplekken (OD3.1) en Natuurleerhuizen (OD1.2).

2) (TD diversiteit) Slechtvalken in het vizier

We realiseerden projecten zoals *Slechtvalken in het vizier* in Mechelen (2021 en 2022), waarbij geïnteresseerden op de markt van Mechelen op zaterdag in mei de slechtvalken van de St.-Romboutstoren konden observeren. Deze activiteiten koppelden we aan de cocreatieve cursus *Beleef de natuur* voor nieuwkomers. Het draaiboek werd gedeeld met twee andere geïnteresseerde groepen.

3) Radio 2 Natuurweekend

We werkten samen met de dienst communicatie van Natuurpunt in 2021 en 2022 aan het [Radio 2 natuurweekend](#) (eind oktober). Natuuracademie levert de inhoud, de dienst communicatie verzorgt de contacten met Radio 2. Samen met vrijwilligers en een collega werden 19 [QR wandelingen](#) ontworpen doorheen natuurgebieden. De QR-codes leiden wandelaars naar korte audiofragmenten over wat er om hen heen te zien en te beleven is.

Tijdens de Radio 2 Natuurweekends organiseerden natuurgidsen *Bos voor iedereen* wandelingen. Natuuracademie ontwierp een draaiboek en via een online opleiding maakten we vrijwilligers warm om hiermee aan de slag te gaan in hun eigen natuurgebieden. In 2021 werden 30 *Bos voor iedereen* wandelingen georganiseerd, in 2022 23 wandelingen.

4) (TD diversiteit) 'Iedereen stadsdichter'

Samen met a-kult-e vzw werkten we in de uitloop van het project *Verhaal de Natuur* met gedichten over natuur/groen in de stad. Deze zijn te vinden via: www.iedereenstadsdichter.be. Verschillende dichters met roots in alle delen van de wereld werkten mee aan wandelingen in verschillende wijken in Antwerpen. We gingen op zoek naar de favoriete groene stadsplekjes.

2023-2025

Om andere doelstellingen meer kansen te geven, gaan we niet meer expliciet op deze operationele doelstelling inzetten. We grijpen de kansen die er zijn. Vrijwilligers van een Natuurplek kunnen interveniëren in de publieke ruimte in hun buurt of de resultaten van een cocreatief traject delen we in de publieke ruimte. Bv. slam poetry filmpjes in de natuur of in het straatbeeld via een qr code.

Output en outcome

Output tegen 2025 vooropgesteld in het beleidsplan	2021	2022
Naturavan jaarlijks op 5 plekken (zie OD 1.3)	5	-
20 interventies (activiteiten, geen programma's) georganiseerd samen met andere partners. We organiseren geen interventies zonder partners.	17	13
Waarvan 5 in kwetsbare buurten met veel mensen in armoede		7

Zakelijke reflectie

Inzet personeel:

Er is geen collega specifiek vrijgesteld om dit te realiseren. Elke educatieve collega kan occasioneel bezig met zijn met concrete projecten die hieronder vallen.

Budget:

- o Natuurpunt Container Toer: Voor 4 locaties van de Natuurpunt Container Toer konden we beroep doen op de culturele activiteitenpremie tot 4.000 euro van het Departement Cultuur, Jeugd & Media.

2. SD2: Gevarieerd en kwaliteitsvol uitgewerkt aanbod

Kleurcode: Groen (op schema)

Inhoudelijke reflectie

2021-2022

Onder deze strategische doelstelling boden we cursussen en workshops aan. In de eerste periode van het beleidsplan behielden we de kwaliteit en variatie in ons aanbod. We plannen in de komende jaren op hetzelfde elan verder te gaan.

Natuuracademie heeft een meer dan 50 jaar lange traditie van cursussen, workshops en activiteiten rond natuur- en milieueducatie, op vraag van lokale partners en samen met vrijwilligers. We zijn een geoliede machine. We maken het onderscheid tussen *programma's* (een geheel van activiteiten die samen één vormingstraject vormen, al dan niet gespreid over meerdere dagen) en *vormingsuren*.

Aantal gerealiseerde activiteiten en vormingsuren

	2020	2021	2022
Aantal gerealiseerde programma's	846	925	991
Aantal vormingsuren	5082	6031	7641

Coronacrisis

Tijdens de coronacrisis boden we vanuit deze traditie een mooi aanbod aan. We hadden het voordeel dat veel van onze activiteiten in de open lucht plaats vonden. Toch was het niet evident. We moesten regelmatig de activiteiten aanpassen aan de voortdurend veranderende corona-maatregelen. Dit woog sterk op het welzijn en enthousiasme van personeel en vrijwilligers (zie ook pg 2).

Het **digitale aanbod** kreeg tijdens de coronacrisis een boost. De investeringen die we hadden gedaan in online leren rendeerden en de groei was spectaculair. Dit digitale aanbod brengen we voornamelijk via onze online leeromgeving op basis van het open source leerplatform Moodle. We investeerden tijd en (beperkt) budget om een hedendaags toegankelijk platform uit te bouwen.

- Blended learning: mix tussen online en live educatie

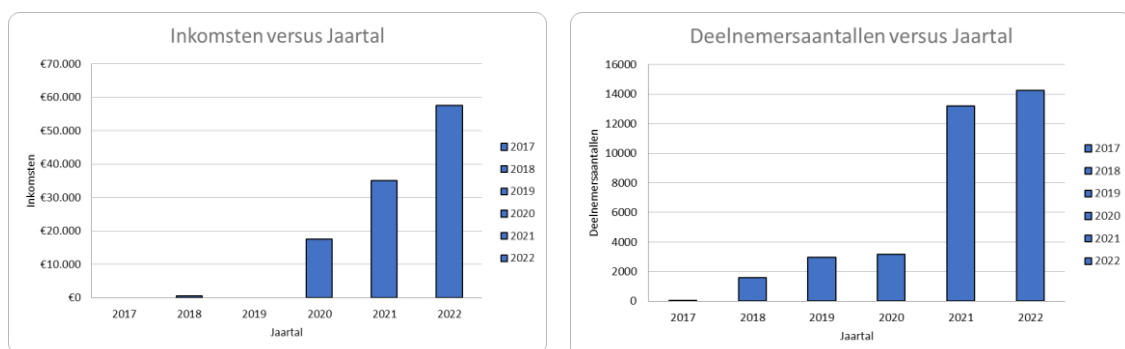
Tijdens de coronaperiode ondersteunden we face-to-face activiteiten met een online aanbod. Lessen die we normaal live gaven, brachten we online via Zoom of een webinar. We breidden de online leeromgeving uit met videomateriaal. Via het forum kunnen cursisten met elkaar overleggen.

De aanzet die we gaven, blijft voor deelnemers beschikbaar. Voor vrijwillige lesgevers is dit interessant ondersteunend materiaal.

- Volledig online leren

Het aantal digitale activiteiten, deelnemers en de kwaliteit van de online activiteiten stegen snel tijdens corona. De inkomsten uit deze activiteiten vingen gedeeltelijk de dalende inkomsten op van live activiteiten. Van losse webinars en Zoomsessies evolueerden we snel naar volledige online cursussen met verschillende methodieken zoals tekst, quiz, video, luisterfragmenten of vragen sessies. In 2022 lanceerden we de online roofvogelcursus in 15 sessies met 750 deelnemers.

Online leren biedt mogelijkheden om een grotere groep mensen informatie te geven over complexe thema's zoals klimaat- en waterproblematiek of kort op de bal te spelen bij actuele thema's zoals de wolf of 'hoe plant ik een boom'. Bijvoorbeeld: in 2021 en 2022 ging de *Spoedcursus biodiversiteit en klimaat* door, met medewerking van zes experts. De online *Sponscursus* gaat verder op dat elan.

2023-2025

We zetten ons kwalitatief aanbod verder. Jaarlijks lanceren we minimum één betalend online traject rond een populair thema om inkomsten te genereren. Daarnaast bieden we gratis en betalende trajecten aan rond actuele thema's die om meer duiding vragen en waarover we onze visie willen delen.

In 2023 lanceren we een online *Sponscursus* over het belang van natuur als buffer voor water, samen met Join for Water vzw en Milieuboot vzw.

OD 2.1. Via het aanbod de natuur beter begrijpen en waarnemen

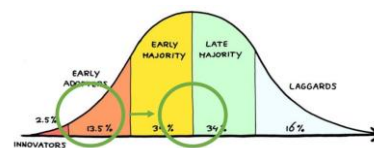
Kleurcode: Groen (op schema)

Inhoudelijke reflectie

Rollen die sterk naar voor kwamen in deze OD: Kritische rol, Verbindende rol

Functies die we voornamelijk toepasten: Leerfunctie, Gemeenschapsvormende functie

Doelgroep: De nadruk in deze OD ligt op kennisoverdracht. Met activiteiten van meer dan één dagdeel bereiken we overwegend natuurliefhebbers. Met losse wandelingen bereiken we een veel breder publiek.

2021-2022

Ons laagdrempelig aanbod van natuur- en milieueducatie blijft **populair en hedendaags**. Tijdens de zware corona periode bleven de inschrijvingen binnenkomen.

Onder OD 2.1 organiseren we cursussen, wandelingen en workshops rond thema's zoals spoorzoeken, planten, natuur in de stad, vogels, klimaat, natuur en erfgoed en insecten. Tijdens deze activiteiten maken we de **kritische koppeling** naar grote maatschappelijke thema's zoals de biodiversiteits- en klimaatcrisis. We stimuleren de deelnemers van deze activiteiten, die vaak inschrijven vanuit een behoefte aan persoonlijke ontwikkeling, om **door te stromen** naar natuur- en milieueducatie organisaties en werkgroepen natuurstudie (zie SD4).

We bieden ruimte voor debat en een kritische stem. Inschrijvingen voor activiteiten met focus op de klimaat- of biodiversiteitscrisis, zoals de cursus *klimaatverkennen*, trekken minder deelnemers dan de biodiversiteitscursussen en -activiteiten. Daarom verwerkten we deze thema's zoveel mogelijk ook in andere cursussen (zie kritische rol pg 46).

In de eerste helft van de beleidsperiode herbekeken we onze [portfolio](#). We evalueerden welke thema's we willen inzetten: wat we niet meer doen of anders gaan doen (bv. natuurfotografie), en welke thema's ontbreken (bv. geologie).

Een greep uit het aanbod en onze aanpak:

- 1) We startten een traject met de dienst Natuurbeheer van Natuurpunt om een goede **doorstroming** te stimuleren van de deelnemers aan de cursus *Natuurbeheer* naar de beheerploegen van de lokale natuurgebieden. De cursus wordt vanaf 2023 georganiseerd volgens het principe van de cursus natuurgids. Een beperkt aantal lessen wordt gegeven door personeel en een groter aantal excursies door lokale vrijwilligers. Van bij de opstart brengen we een lokale vrijwilligersploeg samen om de organisatie en de inhoudelijke accenten van de cursus te bekijken.
- 2) De door ons opgeleide natuurgidsen organiseren vrijwillig verspreid in Vlaanderen **wandelingen** over natuur, milieu en klimaat. De natuurgidsen doen dit samen met hun Natuurpunt afdeling of natuur- en milieueducatieve organisatie. Deze wandelingen vallen binnen het aanbod van Natuuracademie. Ze organiseren deze wandelingen rond de seizoenen zoals de natuur in winterslaap, om een natuurgebied te leren kennen of rond specifieke thema's als de paddenoverzet of wilde orchideeën.
- 3) Cursus *Natuur in de stad*: Op verschillende plekken in Vlaanderen bieden we cursussen en lezingen aan rond het belang van groene zones in de stad. Deze cursus geeft een brede kijk op natuur in de stad, laat verrassende plekjes zien en biedt deelnemers inspiratie om zelf hun buurt te vergroenen.
- 4) (TD diversiteit) Samen met [FMDO](#) (FMDO werkt aan positief samenleven in diversiteit) ontwikkelden we tien natuurwandelingen voor een divers publiek (etnisch cultureel, nieuwkomers) onder de noemer *FMDO zomert*.

2023-2025

We gaan verder op de ingeslagen weg.

Output

Output tegen 2025 beleidsplan	2021	2022
25.000 deelnemers	29646	31595
1500 programma's	870	925
6500 vormingsuren	5208	6563

Door corona zetten we vooral in op langlopende programma's. Hierdoor halen we niet de output rond het aantal programma's. De komende jaren zal het aantal programma's iets stijgen.

Zakelijke reflectie

Budget:

- o Voor de organisatie van de cursus Natuurbeheer betaalt de dienst Natuurbeheer van Natuurpunt 0,4 VTE.

Pool van vrijwilligers: we bouwen een pool van vrijwillige lesgevers uit om biodiversiteit cursussen onder OD 2.1 te geven (zie pg 39). Rond het thema vogels bestaat de pool uit een 20-tal vrijwilligers. We ondersteunen ook vrijwilligerspools rond de thema's: klimaat, paddenstoelen, natuurbeheer en bijen. De ondersteuning bestaat uit gratis deelname aan cursussen, 1 op 1 coaching na hun lessen, een digitaal lesgevers platform, onderlinge contactmomenten via Zoom (twee maal per jaar) en natuurgidsendagen.

OD 2.2 De deelnemers beleven de natuur van dichtbij en treden ermee in contact

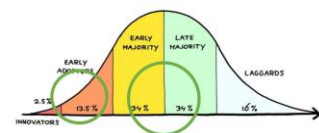
Kleurcode: Groen (op schema)

Inhoudelijke reflectie

Rol die sterk naar voor kwam in deze OD: Verbindende rol

Functies die we voornamelijk toepasten: Gemeenschapsvormende functie, Leerfunctie

Doelgroepen: Via deze doelstelling bereiken we groepen die sterke interesse hebben in natuurbeleving en een breed segment van de samenleving. We focussen met deze OD op gezinnen.

2021-2022

Onder deze operationele doelstelling vallen de cursussen, wandelingen en workshops waar de focus ligt op de natuur beleven. Dit maakt deelnemers nieuwsgierig naar een engagement voor natuur en milieu en/of geeft hen zin om verder te leren.

Er is een groeiende vraag in de samenleving om de natuur te beleven. Tijdens de coronaperiode ging bijna heel Vlaanderen in de natuur wandelen. En die vraag naar natuurbeleving blijkt blijvend.

Een greep uit ons aanbod

- 1) In 2022 zijn we gestart met de ontwikkeling van een cursus *Gezinsverkenners* (werknaam) samen met Snuit (de jeugdwerking van Natuurpunt vzw). Het aanbod is gericht op **gezinnen met jonge kinderen**. De natuur beleven staat centraal. Tijdens vier halve dagen onderzoeken we één thema: water, planten, dieren en natuurbeheer. Het vijfde moment is een feestelijke afsluiter. In voorjaar 2023 staan er op vier locaties try-outs gepland, waarna we dit uitrollen in Vlaanderen. Dit concept bouwt verder op de cursus *Natuurverkenners* die we jaarlijks in heel Vlaanderen organiseren. (2021: zes cursussen + vier afgelastingen wegens corona, 2022: dertien cursussen). Deze boeiende basiscursus voor elke natuurliefhebber zorgt met tien activiteiten voor een goede

mix tussen natuurbeleving en basiskennis. Je wordt ondergedompeld in de natuur in je buurt. Lokale deskundige vrijwilligers verzorgen de lessen en excursies.

“De ransuil ziet er gek uit met zijn oorpluimpjes, maar we gaan hem niet uitlachen, hé?” Linde (uit: Cortens, De natuur in, pg 28⁴)

2) Bushcraftworkshops met de Gezinsbond

Met de Gezinsbond hebben we een overeenkomst om met hun en onze lokale vrijwilligers bushcraftworkshops te organiseren. Lokale Gezinsbondafdelingen kunnen een bushcraftworkshop voor gezinnen aanvragen in hun gemeente. We zetten we een gespecialiseerde vrijwilliger of freelancer in en zorgen we voor contact met de lokale Natuurpuntafdeling.

Vanaf 2023 ondersteunen we de lokale vrijwilligers van de Gezinsbond en Natuurpunt om zelf deze workshops te geven. We bieden online draaiboeken aan, coachen de vrijwilligers en organiseren ‘train-the-trainers’. Zo werd de workshop fakkels maken, op Halloween, gegeven in de natuurplek ‘Adem en eten’ in Zwevegem. Voor en na de workshop werd de avond overlopen met de lokale vrijwilligers zodat ze deze workshop in de toekomst zelf konden geven. In juni 2023 gaan vier vrijwillige natuurgidsen van Natuurpunt op vraag van de lokale Gezinsbondafdeling van Kruibeke op stap met 25 gezinnen met kinderen. Ze gaan in het bos eetbare kruiden plukken om er samen soep van te maken en maken een broodje op stok rond het kampvuur.

TD diversiteit

- 3) Samen met organisaties die werken met een divers publiek nemen we de drempels weg in ons aanbod.
 - o We werkten in cocreatie met CVO (Volwassenenonderwijs) en Ligo (Centra voor Basiseducatie) de activiteit *Beleef de natuur* uit, specifiek voor de doelgroep anderstalige nieuwkomers. (zie SD3)
 - o Voor de laagdrempelige activiteitenreeks *Beleef de natuur in de stad* werkten we samen met verschillende organisaties. We organiseerden een piloot reeks met Rojm (wijkwerking) in Mechelen. De lessen die we leerden, pasten we toe in de samenwerking met Parckfarm (Brussel - zie open netwerk SD4) en MINO⁵ (Antwerpen).
 - o Uit het project *Verhaal de natuur* is een samenwerking ontstaan met Trill⁶. We organiseerden al de eerste workshops en wandelingen/activiteiten.

Lokale afdelingen en vrijwilligersgroepen ondersteunden we om hun aanbod te vergroten via het **Innovatiefonds**. Het merendeel van deze projecten (zie pg 35) focust op de natuur beleven.

- o *Bosbordspel* voor jongvolwassenen met een **mentale beperking** door Natuurpunt Boven-Dender en Astertechnics vzw. De ontwikkeling van enkele koffers met een innovatief ganzenbordspel over het thema bos en natuur, met verschillende niveaus om tegemoet te komen aan de mogelijkheden en talenten van de kinderen en jongvolwassenen.
- o In het project *Anders wandelpraten* van Natuurpunt Gent ism PC Gent-Sleidinge en patiënten laten we **mensen met mentale of psychische kwetsbaarheid** actief participeren aan de Gentse natuur op een 'veilige' en participatieve manier. We wandelen in gemengde groepen aan de hand van een 'wandelboekje' dat we cocreatief opstellen. Het wandelboekje in 'klare taal' zal later gebruikt worden om mensen in armoede en hun organisaties op een vergelijkbare manier te betrekken.

⁴ Cortens, J. (2020). *De natuur in: Een jaar vol ontdekkingen, belevenissen en inzichten*. Lannoo.

⁵ <https://www.mino-antwerp.be/>

⁶ <https://www.trill.be/>

2023-2025

In de tweede helft van de beleidsperiode ontwikkelen we verder een aanbod van natuurbeleving. In 2023 zit een online cursus manden vlechten met wilde planten in de planning. Manden vlechten is populair in de makerswereld (ambachten). Door met natuurlijke materialen aan de slag te gaan, dagen we deelnemers uit om meer over wilde planten bij te leren en maken we de link met erfgoed en natuurbeheer. We combineren een online cursus met live werksessies.

We bieden in de komende jaren het (belevingsgericht) inclusief aanbod dat we cocreatief ontwikkelden, structureel aan. We werken een *Slam de natuur* workshop uit en delen de geleerde lessen van de activiteitenreeks *Beleef de natuur in de stad* (zie SD3). Zo kunnen geïnteresseerde vrijwilligersgroepen hiermee zelf aan de slag.

Output en outcome

Het grootste deel van de vormingsuren in deze OD worden gerealiseerd in langlopende, vrij zelfstandige programma's die in verhouding weinig tijdsinvestering vragen. Hierdoor is er tijd om laagdrempelige, nieuwe initiatieven te ondersteunen.

Output tegen 2025 beleidsplan	2021	2022
5000 deelnemers	3622	1981
200 programma's	52	66
1000 vormingsuren	823	1078
(TD diversiteit) Elk jaar minstens één nieuw concept voor een programma creëren met een partner die werkt met een kansengroep	2	2

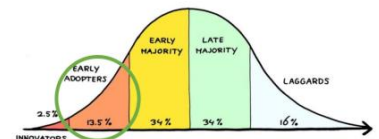
OD 2.3: Deelnemers hebben competenties om zelf activiteiten rond natuur en milieu te organiseren

Kleurcode: Groen (op schema)

Rollen die sterk naar voor kwamen in deze OD: Kritische rol, Verbindende rol

Functies die we voornamelijk toepassen: Leerfunctie, Gemeenschapsvormende functie

Doelgroepen: onder OD 2.3 bieden we een vervolgaanbod aan sterk geïnteresseerde mensen die reeds meerdere cursussen gevolgd hebben bij Natuurpunt. Meestal gaat het om 'train-the-trainers' waarin mensen de nodige vaardigheden aangeleerd krijgen om zelf natuur- en milieueducatie te geven.

Inhoudelijke reflectie

2021-2022

Tijdens de coronacrisis hebben we ons teruggeplooid op de basiswerking onder deze OD. Vooral de opleiding natuurgids kreeg veel aandacht.

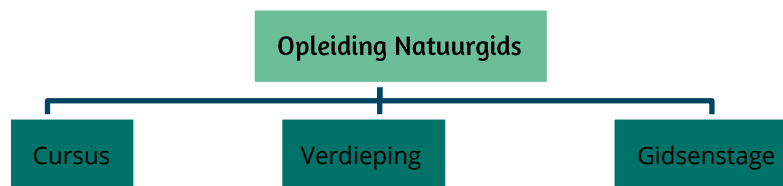
Verskillende acties die elders vermeld zijn, passen hieronder. Denk aan de uitbouw van een draaiboek en opleiding om *Bos voor iedereen* wandelingen te organiseren (SD 1 OD 1.1 Radio 2 natuurweekend) en de opleiding tot bushcraft begeleider aan lokale vrijwilligers van de Gezinsbond (SD2 OD 2.2)

Een greep uit ons aanbod

- 1) De collega die verantwoordelijk is voor het thema vogels gaat midden 2023 met pensioen. Dit is hét moment om een deel van de cursussen en activiteiten rond vogels door te geven aan vrijwilligers. Hiervoor maakten we een plan van aanpak. We versterken de **pool van vrijwilligers** met expertise rond vogels. (zie OD 2.1 en Zakelijk plan)
- 2) Samen met vrijwilligers versterken we de **opleiding natuurgids**. Deze is al sinds 1966 populair. Jaarlijks starten een 10 à 12-tal cursussen, met telkens maximum 27 deelnemers, en er zijn altijd wachtlijsten. De cursus organiseren we op vraag van een organisatie of overheid. De lokale vrijwilligers zijn begeleider, lesgever of mentor. De beroepskracht coacht vanop afstand de groep.

De opleiding natuurgids evolueert voortdurend. We passen ze aan op basis van de **plan, do, check, act** cirkel. We willen vooral kwalitatieve gidsen afleveren en de doorstroming faciliteren naar 'gidsengroeperingen'. Samen met vrijwilligers organiseerden we twee **denkmomenten** in 2022 om de opleiding te evalueren bij te sturen. Voeding voor deze denkmomenten kwam onder andere uit een grootschalige bevraging van deelnemers over het tweede deel van hun traject, de zogenaamde **verdieping** en **gidsenstage**.

De opleiding bestaat vandaag uit drie delen. Een cursusjaar met 30 dagdelen, een inhoudelijke verdieping van 20 uren en een gidsenstage van 20 uren.

De deelnemers krijgen de opdracht om een 'groen project' uit te werken. Per cursus leidt dit tot een 10-tal activiteiten. Bij de uitwerking zoeken de cursisten contact met een lokale natuurorganisatie. Projecten zijn bijvoorbeeld: nieuwe wandellussen uitwerken met de nodige infoborden, gidsen voor verschillende doelgroepen, een tentoonstelling opmaken. Sommige projecten springen eruit zoals een vogelopvangcentrum opstarten of een jeugdboek schrijven⁷. De stageperiode stimuleert cursisten om als natuurgids een lokale natuurorganisatie te versterken. Zo zorgen we ervoor dat ze makkelijk doorstromen naar een engagement bij een lokale natuurorganisatie. We schakelen de natuurgidsen uit onze cursussen in voor onze werking.

Om kennis goed door te geven en cursisten overal in Vlaanderen dezelfde informatie te bieden, misten we een standaard handboek. We trokken hiervoor een freelance auteur aan, die samen met expert vrijwilligers en medewerkers een handboek samenstelde. Het boek *Vol van natuur: Handboek voor gids en liefhebber*⁸ wordt in maart 2023 uitgegeven door Lannoo Campus.

TD diversiteit

Vrijwillige lesgevers en gidsen krijgen van ons de instrumenten en de nodige vorming om met verschillende groepen en een divers publiek aan de slag te gaan. We focussen op culturele diversiteit, meertalige groepen en nieuwkomers met het nieuwe netwerk 'NME voor meertalige groepen'. Daarin laten we natuurgidsen kennis, ervaring en expertise delen met elkaar.

In 2022 organiseerden we een train-the-trainer *diversiteit in de gidspraktijk*. We koppelden hiervoor **vier natuurgidsen aan vier specialisten** van organisaties voor een specifieke doelgroep: mensen met een mentale beperking, laaggeschoolde anderstalige nieuwkomers en mensen met een visuele en auditieve beperking. De gevormde tandems dachten samen na over aandachtspunten, haalbare leerdoelen, de eigenheid van elke doelgroep en welke werkvormen geschikt zijn. Zo ontwierpen ze samen vier lessen en excursies voor

⁷ Minne, B. (2023). Kleine kraai. Eenhoorn, Uitgeverij de.

⁸ Struyf, K. (2023). *Vol van natuur: Handboek voor gids en liefhebber*. Lannoo.

cursisten natuurgids. De deelnemers aan die opleiding hebben bij de doelgroeporganisaties try-outs gedaan. Met de opgedane expertise herhalen we de opleiding in de komende jaren.

2023-2025

Enkele oudere **gidsengroeperingen** die mee de cursus natuurgids organiseren, zijn niet meer bereid om mee te gaan in de veranderingen. Ze houden vast aan de inhoud en organisatie die ze al decennialang kennen. Volgens een methodologie die we lenen bij Natuurpunt vzw noemen we deze vrijwilligersgroepen **wintergroepen**. Dit zijn vaste groepen vrijwilligers waar iedereen goed weet wie welke rol en taak opneemt, maar waar nieuwe mensen nog moeilijk aansluiting bij vinden.

Een ethische code bepaalt vanaf 2023 enkele kernwaarden bij de samenwerking: om verder ondersteuning te krijgen, erkennen groepen dat ze deel uitmaken van het netwerk en merk van Natuurpunt, dat natuurgidsen in spe uit hun opleiding doorstromen naar het Open Netwerk, en dat ze zich inschrijven in de ondersteuning en methodologie van Natuuracademie. Wintergroepen krijgen minimale ondersteuning (zie ook OD 4.2).

We werken verder op de interculturele en inclusieve competenties van de vrijwilligers door onder andere een **inspiratiedag Natuur voor iedereen** in te richten met workshops en inspiratietafels met goede praktijkvoorbeelden (11 maart 2023). De groep gemotiveerde gidsen die hiermee aan de slag gaat, ondersteunen we verder.

Output en outcome

Output tegen 2025 beleidsplan	2021	2022
12 cursussen Natuurgids per jaar	11	11
2 train-the-trainer opleidingen per jaar	10	11
2 langlopende trajecten om een vrijwilligerspool op te leiden	2	3
(TD diversiteit) Elk jaar minstens één programma creëren met een partner die werkt met een kansengroep, ook in OD 2.3	1	1

Overkoepelende output & outcome SD2

Onder OD 2.1 formuleerden we de ambitie om jaarlijks een aanbod te creëren in 80% van de gemeenten in Vlaanderen en Brussel. Bij de meting hebben we gemerkt dat ons registratiesysteem het niet toelaat om heel gedetailleerd te monitoren waar activiteiten doorgaan. We kunnen tellen in hoeveel postcodes er programma's starten. Programma's kunnen echter in meerdere gemeentes doorgaan en we maken het onderscheid niet tussen hoofdgemeente en deelgemeenten. Als we de activiteiten van 2021 en 2022 samen nemen, komen we in 58% van de gemeenten (postcodes). Conclusie is dat we jaarlijks in bijna de helft van de gemeenten in Vlaanderen een activiteit organiseren. De verwachting rond deze output stellen we bij naar 45% op jaarbasis. We doen dit samen met een kleine 500 partners, waarvan 54% niet Natuurpunt verbonden zijn (zie SD4 OD 4.3).

Output tegen 2025 beleidsplan	2021	2022
Jaarlijks aanbod in 80% van de gemeenten Vlaanderen en Brussel	45%	46%
(TD diversiteit) samenwerking 300 partners	388	487

Outcome - directe check: 80% positief tot zeer positief

Bevraging bij **samenwerkende partners**

We bevragen sinds september 2021 systematisch partners die bij ons een activiteit aanvragen schriftelijk over de samenwerking rond de vormingen. Hieronder de gemiddelde scores van 65 respondenten:

- Inhoud van de activiteit krijgt een score van 4,8/5
- Methodiek van de activiteit krijgt een score van 4,5/5
- Praktische organisatie krijgt een score van 4,5/5
- De samenwerking in z'n totaal krijgt een score van 4,6/5

“Vlotte samenwerking, fijne activiteit en positieve feedback van de deelnemers!”

Bevraging bij **deelnemers**

- Alle deelnemers die zich inschrijven via de activiteitenkalender van Natuurpunt krijgen een uitnodiging om de activiteit te evalueren. We laten de deelnemers scoren op 5 sterren en vragen feedback. Als een activiteit gemiddeld minder dan 4 op 5 sterren krijgt, bekijken we actief de mogelijke oorzaken en sturen we bij. In 2022 kregen deelnemers van 283 programma's een evaluatie-email. De gemiddelde score is 4,5 op 5.
- Bij langlopende opleidingen en welgekozen activiteiten (bv. de eerste keer dat we iets organiseren) evalueren we meer in de diepte.

Outcome - deelname aan betalende activiteiten (OD2.1-2.3):

In het beleidsplan vragen we ons voor OD2.1 en OD2.2 af of 20% van de deelnemers van een betalend programma zich inschrijven voor een ander betalend programma binnen Natuuracademie. We willen weten of deelnemers terugkeren.

In onderstaande tabel zien we dat **35%** van de deelnemers aan **meer dan 1 betalende activiteit** deelneemt. Dit gaat enkel over activiteiten/programma's waar de betaling via de activiteitendatabank van Natuurpunt verloopt. Daarnaast zijn er veel gratis activiteiten en activiteiten waar de samenwerkende partner de deelnemersbijdrage registreert en ontvangt.

Als we er vanaf 2020 ook de webinars bijtellen, stijgt dit tot **57%**.

De **conclusie** is dat deelnemers tevreden zijn over de organisatie en inhoud van activiteiten en dat ze zich vlot voor andere activiteiten inschrijven. Uit contact met de deelnemers weten we dat mensen graag in een thema duiken, waardoor ze over een periode van een paar jaar heel wat cursussen volgen.

Aantal cursussen	2016-2019	2020-2022 zonder webinars	2020-2022 met webinars
1 cursus	65%	65%	43%
2 cursussen	22%	23%	20%
3 cursussen of meer	13%	12%	37%

In 2018 vroegen⁹ we deelnemers hoeveel cursussen ze gevolgd hadden. Dit ging over cursussen waar deelnemers inschrijven via een partnerorganisatie of gratis cursussen. Daar gaven 29% van de respondenten aan dat ze één cursus volgden. 54% volgden twee tot vijf cursussen, en 17% meer dan vijf cursussen.

Outcome - impact meting (OD2.1-2.3)

⁹ In 2018 deden we een bevraging bij 3172 deelnemers aan lang- en kortlopende opleidingen. Toen waren er 507 respondenten (15%).

Om een beeld te krijgen van de impact van onze programma's voerden we in de winter van 2022 een impactmeting uit. We waren nieuwsgierig **welke impact een langdurige opleiding** bij Natuuracademie heeft op o.a. de visie op natuur van deelnemers of hun engagement voor natuur en milieu in hun buurt.

We bevroegen 1039 deelnemers aan programma's met 10 of meer activiteiten uit de jaren 2019 (pre-corona) en 2021 (in corona). 183 deelnemers (18%, 98 deelnemers uit 2019, 81 uit 2021) vulden het formulier in.

Hieronder volgt een samenvatting van de conclusies. De uitgebreide versie met grafieken is terug te vinden op www.natuurpunt.be/visitatie2023.

- Deelnemers voor langlopende opleidingen bij Natuuracademie zijn hoger geschoold dan de gemiddelde Vlaming.
- Ze zijn ouder dan 46 of ouder dan 61 jaar. Bij de bevraging in 2018 lag de gemiddelde leeftijd lager.
- Meer dan 80% van de deelnemers zijn enthousiast om de opleiding aan te raden aan anderen.
- De overgrote meerderheid van de deelnemers geeft aan dat ze veel bijgeleerd hebben.
- Voor 50% van de deelnemers heeft een langlopende opleiding over de natuur geen impact op hun visie op natuur. Vaak omdat ze vooraf al een sterke visie op natuur hebben. Bij de opleiding natuurgids en bij vrouwen zijn er meer deelnemers die aangeven dat hun visie/kijk op natuur sterk veranderd is.
- Een kleine **50%** van de deelnemers geeft aan dat door het volgen van een cursus hun **engagement** voor de natuur (sterk) is **veranderd** (score 4 en 5).

Cursus natuurverkenner: *“Het heeft mijn engagement voor de natuur buiten mijn eigen tuin gebracht.”*

Zakelijke reflectie SD2

Inzet personeel: Het aanbod binnen SD2 wordt verzorgd door de Cel Educatie.

2020	2021	2022	2023	2024	2025
11,6 VTE	11,7 VTE	9,9 VTE	9 VTE	8,4 VTE	8,4 VTE

Door de economische crisis kunnen we vanaf 2022 minder personeel inzetten in de Cel Educatie. Hierdoor gaan we minder vormingsuren realiseren waar personeelsleden bij betrokken zijn.

Vrijwilligers: De vrijwilligers binnen SD2 zijn voor het merendeel actief in volgende organisaties:

- De meeste afdelingen van Natuurpunt hebben een educatieve werkgroep. Daarin zitten natuurgidsen en begeleiders. Elke Natuurpunt afdeling kan een stemgerechtigde afvaardigen voor Natuuracademie.
- Andere gidsengroeperingen zijn niet verbonden aan Natuurpunt of aan een Natuurpunt afdeling. Zo zijn er de Natuurgroepering Zoniënwoud vzw, Natuurgidsen Klein-Brabant en Natuurpunt Natuuracademie Gent. Deze zijn opgenomen in ons Open Netwerk en dus actief in onze AV.
- Sommige vrijwilligers uit andere geledingen van Natuurpunt, zoals de natuurstudiewerkgroepen of bezoekerscentra, zijn ook actief bij Natuuracademie.
- Er zijn vrijwilligers die komen vanuit door de overheid ondersteunde natuur- en milieueducatieve bezoekerscentra.
- Tenslotte zijn er vrijwilligers actief in organisaties rond specifieke doelgroepen.

Vrijwilligers bij Natuuracademie zijn meestal actief in één van deze organisaties. Die wisselwerking vergroot ons bereik en onze impact.

Budget:

- We verhogen de deelnemersprijzen (2021) en de vergoedingen voor lesgevers (2023). Meer over inkomsten uit vormingsactiviteiten is terug te vinden in het zakelijke gedeelte (pg 32)

- We onderzochten de mogelijkheid van opleidingsverlof voor deelnemers voor de opleiding *Natuurgids*. De algemene opleiding tot Gids bestaat uit 2 jaren: een basisjaar en een specialisatiejaar. De opleiding *Natuurgids* is erkend door Toerisme Vlaanderen als specialisatiejaar. Enkel het basisjaar Gids komt in aanmerking voor Vlaams opleidingsverlof.

3. SD3: Cocreatieve trajecten

Kleurcode: Groen

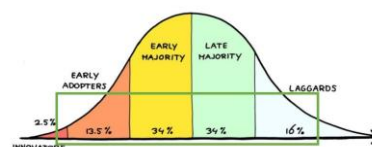
OD 3.1. Cocreatieve trajecten rond natuur en milieu

Kleurcode: Groen

Rollen die in deze OD vooral aan bod komen: Verbindende rol, Kritische rol, Laboratoriumrol

Functies die we toepasten: Gemeenschapsvormende functie, Leerfunctie

Doelgroep: Met deze activiteiten bereiken we een heel breed publiek. De gerichte samenwerking met partners zorgt hiervoor.

Zoals omschreven bij OD1.2. Natuurplekken brengen we de Natuurplekken onder bij de cocreatieve trajecten.

Inhoudelijke reflectie

2021-2022

Bij de cocreatieve trajecten kiezen we om te werken rond de transversale doelstelling **diversiteit** en de thema's **bushcraft** en **natuurbeleving**.

Onze cocreatieve trajecten om groepen te mobiliseren en te faciliteren om met natuur in hun buurt aan de slag te gaan, kunnen verschillende vormen aannemen: (1) cocreatieve cursussen/activiteitenreeks, (2) cocreatieve projecten (3) cocreatie van/op Natuurplekken.

1) Cocreatieve cursussen - activiteitenreeksen

Vanuit een portfolio of op vraag bieden we een brede waaier cursussen en activiteiten aan rond bushcraft en natuurbeleving. Deze geven we bij voorkeur in de vorm van een cocreatief traject. Dat betekent dat we samen met partners en/of deelnemers de activiteit vormgeven. Dit kan een cursus *Beleef de natuur in de stad* zijn in cocreatie met een organisatie met voeling met de nieuwe en geëngageerde stedelingen, maar ook een *train-the-trainer* om bushcraftbegeleiders op te leiden en cocreatief vaardigheden te delen. (zie ook OD 2.2)

2) Projecten

We gaan cocreatieve projecten aan met organisaties en burgerbewegingen. Deze stimuleren innovatie binnen onze werking en geven kansen om stappen te zetten op het vlak van diversiteit. Het project *Verhaal de natuur* is hier een voorbeeld van (zie pg 34).

3) Natuurplekken

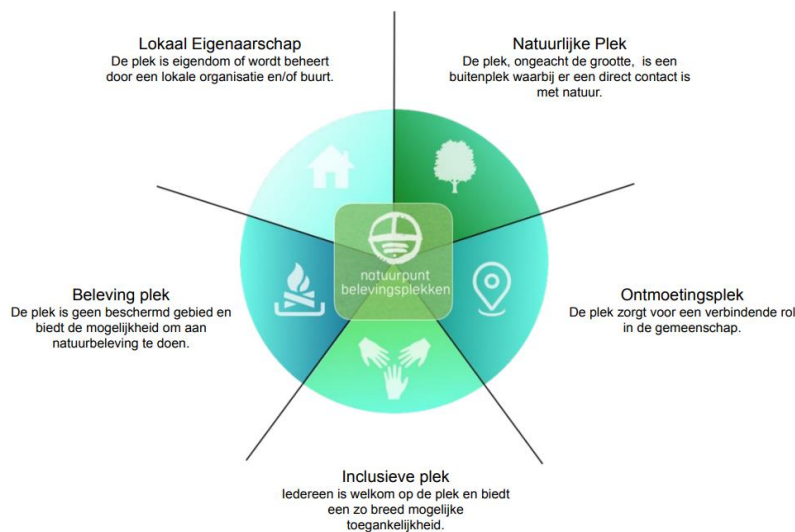
We ondersteunen overwegend vragen van groepen en organisaties die een Natuurplek (willen) creëren buiten de traditionele natuurgebieden. Deze plekken stimuleren het bewustzijn rond natuur in Vlaanderen. We adviseren vrijwilligers over de biodiverse inrichting van hun plek, om zoveel mogelijk stapstenen tussen natuurgebieden te creëren. Het gaat over robuuste natuur bestand tegen natuurbeleving, natuur om van te smullen, natuur als klimaatbuffer of om te beleven in een stedelijke omgeving.

De plekken worden cocreatief vormgegeven of dienen als uitvalsbasis voor cocreatieve cursussen en projecten. We leiden hen naar ons regulier aanbod rond biodiversiteit, natuurbeleving en bushcraft, ondersteunen hen om activiteiten te organiseren en laten hen kennis maken met de lokale Natuurpunt afdeling. We proberen zowel onder vrijwilligers als onder de deelnemers een zo divers mogelijk publiek te bereiken.

Een Natuurplek definiëren we als volgt:

Op een Natuurplek loopt een breed en divers publiek warm voor natuur en milieu dankzij ontmoetingen met elkaar, de natuur en belevingsgerichte educatie.

Om uit de vele aanvragen een keuze te maken ontwierpen we een **scoringstool** met 5 criteria:

Om het concept en de visie vorm te doen krijgen, experimenteren we volop met onze huidige plekken en enkele innovatieve pilootplekken. Deze experimenten zijn een succes en versterken ons in onze visie.

TD diversiteit

Cocreatieve trajecten zijn voor ons een manier om onze werking inclusiever te maken. Door cocreatieve trajecten op te zetten met organisaties en burgergroepen die expertise hebben rond inclusie en diversiteit, kunnen we onze expertise delen en langs de andere kant leren van hun expertise rond inclusiviteit.

Een greep uit de cocreatieve trajecten:

- 1) Natuurplek: In Huis Turnhout ging het project *Culturentuin* door. Dit project bekijkt het museum en de tuin als ontmoetingsplaats voor verschillende culturen rond 'natuur en voeding'. Met laagdrempelige workshops in en over de natuur in de buurt. Door samen te eten creëren we een leerrijke wisselwerking tussen verschillende culturen in onze tuin. Hiervoor werken we samen met Villa Mescolanza, vzw De Sleutel en Ligo Kempen.
- 2) Natuurplek: **Parckfarm** in hartje Brussel is ontstaan vanuit een festival *Parckdesign 2014* en had het motto 'van het veld op het bord'. Het idee was om een nieuw parkconcept te ontwikkelen: een eetbaar park met een sociaal en ecologisch doel waarin bewoners de publieke groene ruimte terug opeisen. We organiseerden samen met Parckfarm de cursus *Natuur in de stad* en enkele lezingen. We namen de vzw op in ons Open Netwerk. We moedigen deelnemers aan de opleiding natuurgids aan om vanaf 2023 activiteiten organiseren bij Parckfarm.
- 3) Cocreatieve cursus/reeks: Het *Groot Bushcraftweekend* (begin oktober), aan de 11de editie toe in 2022, blijft een succesformule en is uitverkocht op 2 weken tijd. De organisatie van dit grootse evenement (800 deelnemers in 2022) gebeurt bottom-up in cocreatie met een 20-tal

kernvrijwilligers en ongeveer 150 vrijwillige sessiegevers. Deze activiteiten kunnen we organiseren met slechts 0,2 VTE op jaarbasis. De deelnemers zijn overwegend gezinnen met kinderen. Om kansengroepen de mogelijkheid te geven om ook deel te nemen, werken we vanaf 2022 samen met partners zoals Refu Interim. Een groep van 20 vrijwilligers met een migratieachtergrond organiseren mee het weekend. De komende jaren willen we hierin groeien.

- 4) Om ook kleine bushcraft weekends te organiseren, verenigden enkele deelnemers zich rond **Bushcraft Cafés**. Dit is een laagdrempelig initiatief waarbij mensen samenkomen rond het kampvuur op een natuurplek in Vlaanderen. Elke deelnemer kan zijn vaardigheid leren aan anderen. Heel vaak nemen er gezinnen deel. Zo leerden we in een voedselbos van een 14-jarige hoe we touw kunnen maken van brandnetels. De betaling voor de inschrijving bestaat uit een vrije bijdrage.
- 5) Het project **Verhaal de Natuur** is een cocreatie met a-kult-e vzw, FMDO, Trill en Natuuracademie. We gaan op zoek naar verhalen over de natuur die nu nog niet vaak aan bod komen. Samen met a-kult-e vzw van Seckou Ouologuem verbinden we slamdichters in een natuurgebied met een natuurgids (**Slam de natuur**) en gaan we voor uitwisseling met Natuurpuntvrijwilligers en de zeer diverse achterban van FMDO. Dankzij de professionele begeleiding van Relas zetten de deelnemers deze inspiratie om in verhalen. We bundelen deze via video en podcast. Hier geen clichébeelden van de natuur, maar persoonlijke verhalen, soms grappig, soms intiem. In cocreatie met de slammers en organisaties organiseren we enkele events.
- 6) Natuurplek: De **Maanwandelaars** is een instelling voor mensen met een verstandelijke beperking. De Maanwandelaars willen op hun terrein Den Buiten een natuurplek creëren waar de buurtbewoners welkom zijn. We gaven advies over de inrichting van die natuurplek. Daarnaast organiseerden we er (2021-2022) een opleiding natuurgids samen met de lokale Natuurpuntafdeling. De Maanwandelaars dienden samen met VTI Lier en Natuurpunt Land Van Reyden een project in bij het **Innovatiefonds Met de maangidsen op stap**. In dit project leiden we volwassenen met een verstandelijke beperking op tot natuurgids. Ze gidsen als 'maangidsen', samen met vrijwillige natuurgidsen, bezoekers en klassen rond op het domein. Deze **Maangidsen** maken gebruik van pictogrammen, afbeeldingen en tekeningen op infoborden op enkele strategische plaatsen in de tuin en in het bos van de Kiem in Vremde. Zo kunnen ze alleen een groep gidsen doorheen het gebied. De cursisten van de opleiding natuurgids Vremde maakten van deze borden hun eindwerk. Na de cursus willen ze de werking van de Kiem verder ondersteunen en er een natuureducatief centrum verder uitbouwen. Via beide activiteiten ontstond een gedeelde community. We bekijken samen hoe we verder stappen in dit project.

2023-2025

Door de juiste vaardigheden, attitude en visie te ontwikkelen, krijgen we scherpe voelsprietten voor mooie cocreatieve trajecten. In de komende jaren gaan we verder op zoek naar deze kansen en het experiment van onder alle ruimte geven. We geven hiervoor enkele medewerkers de nodige tijd en verantwoordelijkheid.

Per definitie kunnen we op dit moment niet vast bepalen waar ons dat zal brengen. We zijn zeker dat het ons, naast diverse groepen die zich engageren voor de natuur, ook heel wat zal expertise zal opbrengen over hoe we de maatschappij voor de natuur verder in beweging kunnen brengen. Met de nadruk op nieuwe expertise over cocreatie op een inclusieve manier.

In het beleidsplan planden we ook een samenwerking met Waerbeke vzw rond onder andere het **Stilteplatform** en **Dag van de Stilte**. Deze plannen gaan we herevalueren. We onderzoeken in 2023 of we met Waerbeke samenwerken rond een natuur- en ontmoetingsplek in regio Dendervallei.

Output en outcome

We nemen hier de output van de Natuurplekken (SD1 OD 2.1) en deze van de cocreatieve trajecten (SD3 OD 3.2) samen.

Output tegen 2025 beleidsplan	2021	2022
Cocreatieve projecten: 4 lopende of nieuwe trajecten gespreid over de verschillende provincies en Brussel (activiteiten reeksen (1) en projecten (2))	6 (4 nieuw en 2 lopend)	7 (2 nieuw en 5 lopend)
Natuurplekken: Cocreatie van/op 5 Natuurplekken binnen beleidsperiode	7 (3 nieuwe en 4 lopend)	9 (3 nieuwe en 6 lopend)

Door de moeilijke opstart zijn we nog niet aan de impactmeting voor onze cocreatieve trajecten toegekomen. We krijgen op dit moment geen goed zicht op het aantal actieve en/of betrokken deelnemers. Er wordt minder met formele inschrijvingen gewerkt. Dit is een actiepoint voor de komende jaren.

OD 3.2 Kennisborging en kennisdeling rond cocreatieve trajecten

Kleurcode: Oranje (we zijn volop bezig, maar zijn nog zoekend)

Inhoudelijke reflectie

Rol die sterk naar voor kwam in deze OD: verbindende rol

Functies die we voornamelijk toepassen: Gemeenschapsvormende functie, Leerfunctie

Doelgroepen: onder OD 3.2 bieden we aan initiatiefnemers en organisaties expertise en methodieken aan over hoe een bepaald traject op te starten. Dit is dus niet voor een breder publiek.

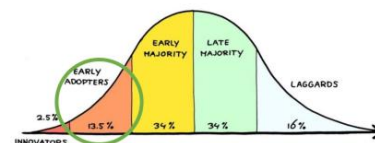
2021-2022

Kennis borgen en delen doen we niet alleen voor de cocreatieve trajecten. Dit geldt voor de hele werking. Een deel van deze borging beschrijven we in de reflectie in het Zakelijke plan - onderdeel kennisopbouw, borgen en -delen. Tegelijk is het eigen aan een duurzame cocreatie om de kennis die we al doende verwerven, te documenteren en te borgen. Zo kan ze opnieuw gebruikt worden en wordt erop verder gebouwd.

We zorgen voor borging door good practices te delen met ons netwerk. Zoals de train-the-trainers bushcraft en het netwerk meertalige groepen (zie SD2). We onderzoeken hoe we enkele van de ontwikkelde activiteiten kunnen opnemen in het regulier aanbod. We zijn in 2022 begonnen aan een draaiboek van de *Beleef de natuur* cursus voor nieuwkomers. Kennis delen over de Natuurplekken doen we door enkele pilotplekken in ons Open Netwerk op te nemen en door inspiratiemomenten op de plekken te organiseren.

Enkele voorbeelden

- 1) **TD diversiteit:** De bevindingen uit *Verhaal de Natuur* rond inclusie, cultuur en natuur werden verspreid via een interview met BBL en in de netwerken van Pulse (duurzaamheid in de cultuur) en OP/TIL (natuur en cultuur netwerk).
- 2) We borgen de kennis van projecten uit het *Innovatiefonds* op onze [website](#) met good practices. We vragen de draaiboeken op en verspreiden die onder geïnteresseerden. We delen inspirerende foto's. We nodigen regelmatig vrijwilligers uit om hun expertise te delen, zoals op de algemene vergadering van maart 2023.
- 3) Tijdens de *bushcraft train-the-trainers* (zie OD 2.3) leiden we niet alleen vrijwilligers op. Er zijn bushcraft organisaties en bedrijfjes aanwezig. Zo ontstaat een vruchtbare kruisbestuiving.

2023-2025

Omdat borging en delen van kennis bij cocreatieve trajecten vooral relevant is als de trajecten ver genoeg gevorderd zijn en na een evaluatie, en we pas sinds deze beleidsperiode de nadruk leggen op deze trajecten, gaan we deze OD realiseren in de komende jaren.

We willen in 2023 een aantal van 25 draaiboeken gestructureerd delen. Ten slotte willen we de Natuurplekken samenbrengen in een netwerk om op een meer structurele manier expertise te kunnen delen.

Output en outcome

We staan onvoldoende ver in deze operationele doelstelling om al goed de output en outcome te registreren. Dit wordt een actiepoint voor de komende jaren.

Zakelijke reflectie

Inzet personeel: Het personeel valt onder de Cel Ontmoeting en cocreatie

2020	2021	2022	2023	2024	2025
0 VTE	2 VTE	1,6 VTE	1,6 VTE	1,6 VTE	1,6 VTE

Vanaf 2023 willen we meer management tijd besteden aan deze trajecten. Door de economische crisis moeten we personeel besparen en kunnen we minder tijd vrijmaken van procesbegeleiders voor deze trajecten.

Vrijwilligers:

Vrijwilligers binnen SD1 en SD3 komen minder uit de natuur- en milieueducatieve werkgroepen en gidsengroeperingen, en meer uit andere organisaties en groepen.

Budget:

- De meeste trajecten leveren ons niet rechtstreeks budget op. De impact op ons budget kunnen we beperken door voor sommige activiteiten deelnemersgelden te vragen en projectsubsidies te zoeken.
- In 2023-2025 weten we beter wat we kunnen aanbieden en welk budget we daarvoor vragen.

4. SD 4: Netwerk en zorg

Kleurcode: Groen

Ondanks de coronacrisis slagen we er in om voor deze doelstelling op schema te zitten.

Door in te zetten op **versterking van het vrijwilligersnetwerk rond natuur en milieu in Vlaanderen** onderscheidt Natuuracademie zich van andere organisaties die opleidingen rond natuur en milieu bieden, zoals Inverde (Natuurinvest), bezoekerscentra van de overheid of ondernemers zoals Forest To Plate. Precies dit aspect maakt van ons een sociaal-culturele organisatie.

2021-2022

Door de coronacrisis lag de focus vooral op **bonding** (mensen verbinden binnen de eigen groep). We boden bestaande vrijwilligersgroepen uitgebreide ondersteuning bij de organisatie van lopende activiteiten. Medewerkers hebben veel getelefoneerd en online vergaderd om de verbinding met de vrijwilligers te behouden. Een deel van de vrijwilligers hebben in die periode hun engagement op een lager pitje gezet of zijn afgehaakt.

2023-2025

Vanaf 2023 willen we de **bridging** (bruggen slaan naar andere groepen) nog meer **structureel faciliteren**. We denken ook na over de plaats van organisaties die niet natuur- en milieueducatie als kerntaak hebben in ons netwerk.

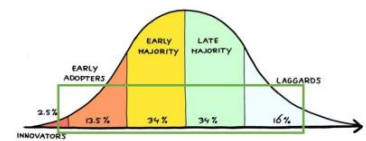
OD. 4.1. 'Warm nest' tijdens activiteiten om leren te stimuleren

Kleurcode: Groen

Rol die sterk naar voor kwam in deze OD: Verbindende rol

Functie die we voornamelijk toepasten: Gemeenschapsvormende functie

Doelgroepen: Het concept van 'warm nest' is erop gericht om iedereen aan te spreken.

Inhoudelijke reflectie

2021-2022

We introduceerden het concept van het **"warm nest"** op het einde van de vorige beleidsperiode in de werking van Natuuracademie. Uit ervaring weten we dat wanneer er een warm contact is tussen deelnemers, vrijwilligers en personeel tijdens activiteiten, deelnemers meer geneigd zijn om zich op één of andere manier actief in te zetten voor de zorg en het behoud van de natuur. We verstaan onder een warm nest actieve aanwezigheid van lokale vrijwilligers, gezelligheid (bv. eten en drinken) en persoonlijke aandacht voor de deelnemers en hun motivatie.

Enkele voorbeelden

- 1) Aan de start van langlopende cursussen zoals de opleiding natuurgids zitten we met alle vrijwilligers rond tafel en komen de principes van een warm nest aan bod. Vrijwilligers vinden verschillende draaiboeken hiervoor op het online ondersteuningsplatform. Hoe laagdrempeliger de toegang, hoe meer vrijwilligers er gebruik van maken.
- 2) Bij het aantrekken van (vrijwillige) medewerkers is de competentie om een warm nest te faciliteren belangrijk. Bij de aanwerving van educatieve medewerkers is dit een selectie criterium. Bij het aantrekken van vrijwilligers is dit een aandachtspunt. Voor bepaalde vrijwilligerstaken zoals 'begeleider' is dit een vereiste.
- 3) De cursus *Natuurverkenner* (zie OD2.2.) heeft een XL versie. Wanneer we de vraag krijgen van een Natuurpunt afdeling om hen te helpen om meer vrijwilligers aan te trekken, dan organiseren we samen met de verenigingscoaches van Natuurpunt de *Natuurverkenner XL* versie. Vrijwilligers worden dan via een voor- en natraject begeleid om goed na te denken over de opzet van de cursus en krijgen ideeën om de deelnemers te motiveren om vrijwilliger te worden. In 2021 was 1 op 3 cursussen Natuurverkenner een XL-cursus.

2023-2025

Vanaf 2023 krijgen alle *Natuurverkenner* cursussen ondersteuning rond vrijwilligers aantrekken en behouden.

Output

Output tegen 2025 beleidsplan	2021	2022
Jaarlijks 3 XL trajecten natuurverkenner	2	5

Jaarlijks interne coaching rond het warme nest bij cursusbegeleiders. (Hier registreren we enkel de formele coaching die we doen bij langlopende cursussen <i>Natuurgids</i> en <i>Natuurverkenner</i> en niet de informele coaching bij heel wat activiteiten)	17	24
---	----	----

We merken dat niet alle in het beleidsplan opgesomde output haalbaar is om te registreren. De output rond 'advies en ondersteuning op 25 contactmomenten met groepen vrijwilligers' nemen we hier niet op omdat dit moeilijk te tellen is. Het gaat om een attitude, 25 momenten is dan ook een onderschatting.

Outcome

Uit de impactmeting bij deelnemers van langlopende cursussen kwamen volgende conclusies (zie ook www.natuurpunt.be/visitatie2023)

- o 88% van de deelnemers voelden zich welkom op de cursus. Mensen die zich niet welkom voelden, verwezen naar de cursusbegeleiding en de warmte van het lokaal.
- o 94% van de deelnemers voelden zich behandeld zonder onderscheid van nationaliteit, herkomst, taal, religieuze of ideologische opvattingen, geslacht, leeftijd of sociale status. De 11 respondenten die een lage score gaven, verwezen onder andere naar de verhouding man-vrouw.

Cursus natuurbeheer: *"Soms krijg ik het gevoel dat NP wel erg een mannenbastion is."* Hier en daar is dus nog verbetering nodig.

OD 4.2. Ondersteuning van groepen ontstaan uit activiteiten

Kleurcode: Groen

Rol die sterk naar voor kwam in deze OD: Verbindende rol

Functie die we voornamelijk toepasten: Gemeenschapsvormende functie

Doelgroepen: We bereiken hier mensen die al deelnemen aan activiteiten.

Inhoudelijke reflectie

2021-2022

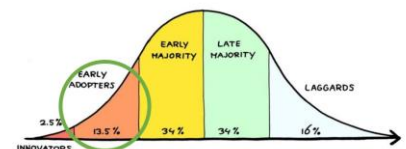
Natuuracademie organiseert vele activiteiten. Daaruit ontstaan spontaan groepjes of stromen deelnemers door naar bestaande groepen en organisaties. Een groot deel van die groepsvorming is informeel en dus niet te vatten in cijfers.

We stimuleren groepen aan te sluiten bij bestaande organisaties uit het Open Netwerk of te evolueren naar een duidelijke structuur. Corona maakte de opstart van nieuwe groepen moeilijk. De focus lag vooral op het warm houden van de bestaande groepen.

Deze groepen hebben over het algemeen na het eerste jaar weinig coaching en begeleiding nodig door personeel. Ze kunnen bij het personeel terecht voor juridische zaken zoals verzekering en vzw-statuut of voor de hulp bij communicatie voor hun activiteiten.

Enkele voorbeelden

- 1) In Kortrijk, Vremde en de Vlaamse Ardennen startten 2 nieuwe groepen "**gidsen voor gidsen**" op. Dat staat voor een groep natuurgidsen (in spe) die samen op stap gaan in de natuur. Ze leren van elkaar. Er waren al drie dergelijke groepen uit de vorige beleidsperiode. In 2023-2025 willen we in West-Vlaanderen in elk van de vijf regionale Natuurpunt afdelingen een dergelijke groep opstarten. De vrijwilligers in Aalst overwogen om een groep op te starten.

- 2) Vanuit een groep vrijwilligers ontstonden de **Bushcraft Cafés**. Deze groepen organiseerden 4 activiteiten in 2021, en 9 in 2022. Verschillende activiteiten duren meerdere dagen. Zie ook OD 3.1.

2023-2025

We ontwikkelen en testen momenteel een **beperkt fiche systeem** om groepen op te volgen. Zo zullen we in staat zijn om tussen personeel en bij nieuwe aanwervingen snel en volledig door te geven hoe het contact met een bepaalde groep loopt.

Output

De output meting verloopt hier nog niet naar behoren. We nemen in komende jaren initiatief hierrond.

Outcome

Uit de impactmeting bij deelnemers van langlopende cursussen kwamen hier volgende conclusies. Je kan deze impactmeting uitgebreid nalezen op onze website (natuurpunt.be/visitatie2023).

In 50% (2019) en 69% (2021) van de gevallen is de cursusgroep nog op één of andere manier actief. Er zijn veel Whatsapp- en Facebookgroepen. Er worden nieuwe werkgroepen opgericht of deelnemers sluiten zich aan bij een gidsengroepering of Natuurpunt afdeling.

Outcome tegen 2025 beleidsplan	2021	2022
In 2025 zijn er in elke provincie 3 groepen gidsen voor gidsen.	3	6

OD 4.3: Lerend Open Netwerk

Kleurcode: Groen

Rollen die sterk naar voor kwamen in deze OD: Verbindende rol en Laboratoriumrol

Functie die we voornamelijk toepasten: Gemeenschapsvormende functie

Doelgroepen: Met deze doelstelling bereiken we groepen vrijwilligers en intermediairen.

Inhoudelijke reflectie

2021-2022

Het Open Netwerk van Natuuracademie verbreedt ons netwerk waar we nauw mee samenwerken. Zoals hieronder omschreven is er interesse om toe te treden tot ons netwerk vanuit organisaties die niet als kernwerking natuur- en milieueducatie hebben. Vooral via het Innovatiefonds en onze diversiteitswerking komt die interesse bij ons terecht.

In het beleidsplan is het **aantal partners** waarmee we samenwerken onderbelicht. Uit de output tabel hieronder blijkt dat we in niet-corona jaren vlot met meer dan 400 partners samenwerken. De helft van de partners vallen binnen het Natuurpunt netwerk zoals Natuurpunt afdelingen, Bezoekerscentrum De Klapekster of VMPA Antwerpen Centrum - Mortsel. De andere helft zijn overheidsorganisaties, zoals Regionale Landschappen, bibliotheken en provinciale bezoekerscentra, organisaties zoals FMDO en Avansa, en bedrijven zoals Living by Nature.

Een greep uit onze acties

- 1) De jaarlijkse **Natuurgidsendag** is een moment waarop vrijwillige natuurgidsen (in spe) netwerken en bijscholen. (Eind oktober 2021 Heverlee: 85 deelnemers; oktober 2022 Poeke-Aalter: 123 deelnemers; november 2022 Diest: 120 deelnemers). Experts geven er toelichting rond specifieke thema's zoals 'biodiverse bomen' of 'hoe gebruik je je stem tijdens gidsbeurten'. Natuurgidsen in

spe krijgen de kans om het educatief project voor te stellen dat ze ontwierpen binnen de opleiding natuurgids.

- 2) Netwerkmomenten: Tijdens **corona** organiseerden we drie online netwerkmomenten voor vrijwilligers en organisaties waar we mee samenwerken. Thema's waren: 'heropstarten na corona', 'natuurbeleving voor kinderen en gezinnen organiseren' en 'meertalige groepen op stap nemen'.
- 3) Er zijn **groepen** natuurgidsen waar we na vele jaren goed en fijn samenwerken **afscheid** van moeten nemen omdat ze nog onvoldoende menskracht vonden om hun werking verder te zetten. Corona heeft dit proces bij enkele groepen versneld. In 2022 nemen we afscheid van de **Limburgse Natuurgidsen vzw**. Deze organisatie bestond 53 jaar en verzorgde in Limburg alle opleidingen natuurgids. Samen met hen en de regionale Natuurpunt koepel kijken we hoe we die werking in een andere vorm verderzetten. Zoals aangegeven in OD2.3. bekijken we in 2023 hoe we verder samenwerken met enkele oudere natuurgidsgroepen die niet meer mee willen in een veranderende aanpak.
- 4) Vanuit onze werking rond Natuurplekken en natuurbeleving willen verschillende organisaties **toetreden** tot ons Open Netwerk.
- 5) **TD diversiteit**: We breiden het Open netwerk uit met organisaties die uitblinken in een inclusieve werking. Op die manier kunnen we de expertise binnenbrengen en uitwisselen. Het Innovatiefonds is een duidelijke hefboom en eerste kennismaking. Ook vanuit de cocreatieve trajecten kunnen partners instromen.
 - o 2021: Basecamp Adventures: met deze organisatie werken we samen rond bushcraft activiteiten
 - o 2021: [Natuurgidsen klein brabant](#): we organiseren samen met hen cursussen.
 - o 2022: De Maanwandelaars vzw: zie OD 3.1. (diversiteit)
 - o 2022: [Ik, jij, wei vzw](#): we coachen deze organisatie om een voedselbos met de buurt aan te leggen.
 - o 2023: [Studio Bos](#): culturele, educatieve, ecologische en inclusieve activiteiten. Mensen met een verstandelijke beperking geven in duo kinderkampen/koffers/natuurateliers aan scholen. Zij vragen steun bij het Innovatiefonds en werken samen met De Maanwandelaars. (diversiteit)
 - o 2023: Bee Wise vzw: verbindt moslimjongeren via natuurbeleving en spiritualiteit met elkaar en de natuur. Oa. via projecten met de natuurboerderij Bos t' Ename en het Innovatiefonds (natuurbezinningsweekend). zie OD3.2. (diversiteit)
 - o 2023: Parckfarm zie OD 3.1 (diversiteit)

2023-2024

Het Open Netwerk is juridisch verankerd in onze statuten. Organisaties die aan natuur- en milieueducatie doen kunnen toetreden. Leden van het Open netwerk zijn lid van de Algemene vergadering, genieten van kortingen als ze cursussen aanvragen en kunnen gebruikmaken van de communicatietools van Natuurpunt.

Niet alle partners waarmee we samenwerken zijn natuur- en milieueducatie organisaties. Bijvoorbeeld FMDO, Villa Mescolanza en Ligo - Centra voor basiseducatie brengen ons expertise die onze werking verrijkt en helpt om buiten de geijkte paden te treden. Daarom denken we vanaf 2023 na over de formele manier waarop we samenwerken met die organisaties.

Moet iedereen toetreden tot onze AV of gaan we voor een Open Netwerk én een Samenwerkingsnetwerk? Wat zijn de win-win's voor beide? Welke ondersteuning gaan we bieden? Tegen eind 2023 willen we dit scherp hebben.

Output

Output tegen 2025 beleidsplan	2021	2022
Op ontmoetingsmomenten ontvangen we jaarlijks 300 deelnemers	178	292

Het open netwerk breidt over 5 jaar uit met 5 partners (cumulatief)	2	4
(TD diversiteit) samenwerking 300 partners (SD2)	386	483

In 2023 breiden we het open netwerk opnieuw uit met twee partners. Dan komen we aan zes.

Aantal samenwerkingspartners opgesplitst per categorie

	Natuurpunt	Natuurorganisaties	Sociaal culturele organisaties	Overheden	Andere
2021: 386 partners	222	34	48	56	26
2022: 483 partners	261	64	44	54	60

De personeelsleden registreren niet met hoeveel vrijwilligersgroepen ze contact hebben. Aangezien we met een 200-tal vrijwilligersgroepen samen activiteiten organiseren, gaan we ervan uit dat educatieve personeelsleden jaarlijks contact hebben met vijf vrijwilligersgroepen.

Zakelijke reflectie

Inzet personeel: Er zijn geen medewerkers die specifiek deze SD als taak hebben. Elke beroepskracht die samenwerkt met deelnemers en vrijwilligers moet hier aandacht voor hebben.

Budget:

- o Deze acties brengen geen budget op. De winst zit in de doorstroming van de deelnemers van onze cursussen naar het netwerk rond natuur- en milieueducatie in Vlaanderen.

Zakelijk plan

1. Naamsverandering

Bij het indienen van het beleidsplan heetten we nog Natuurpunt CVN. Deze naam verwees naar de twee organisaties die in 2016 fuseerden: Natuurpunt Educatie vzw en Centrum Voor Natuur- en milieueducatie vzw (CVN). In de buitenwereld voelden we dat 'CVN' nergens voor stond bij partners en mensen die de historiek niet kennen. We wilden naar een naam die vlotter verwijst naar wat we doen of waar we voor staan.

Op vier december 2021 bekrachtigde de Algemene vergadering de naamsverandering naar Natuurpunt Natuuracademie vzw, roepnaam Natuuracademie.

Opmerkelijk is dat vanaf dag één iedereen vlot overgeschakeld is. CVN hoor je enkel nog bij oudere gidsengroepen.

2. Financieel beleid

2.1. De kerngegevens en de cijfers over de financiën van 2021

Overzicht inkomsten en uitgaven 2021

Bedrijfsopbrengsten	€ 1.539.735	- Personeel: de loonkost was aanzienlijk lager
---------------------	-------------	--

Omzet (vrije middelen, opdrachten en andere dienstprestaties)	€ 217.142	dan begroot (6%). Dit kwam door ziekte en laattijdig vervangen van mensen, en uitstel van aanwerving van extra personeel voor Huis Turnhout in afwachting van visieontwikkeling (zie SD 1). - Werking: wegens corona daling van werkingskosten zoals vrijwilligersvergoedingen en verplaatsingskosten. - Investering: in handboek <i>Vol van natuur</i> . - Voor het eerst hebben we inkomsten uit vormingscursussen die doorgingen in 2022 overgedragen van 2021 naar 2022 (€49.000). - Het negatief resultaat halen we op met middelen uit de reserves. We hadden een deficit begroot van 109.308 euro. Dus het resultaat is veel positiever dan begroot.
Subsidies (werking- en projectsubsidies)	€ 1.311.304	
Andere bedrijfsopbrengsten (recuperatie van kosten)	€ 11.289	
Bedrijfskosten	€ 1.540.821	
Diensten en diverse goederen	€ 389.479	
Bezoldigingen, sociale lasten	€ 1.143.882	
Afschrijvingen en waardevermindering	€ 2.442	
Andere bedrijfskosten	€ 5.018	
Financiële kosten	€ 6.416	
Totaal	€ -7.495	

Natuuracademie verwerft inkomsten uit drie kanalen:¹⁰

- Werkingssubsidies van Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk
- Vrije middelen verworven via deelnemersgelden en vergoedingen voor geleverde prestaties door medewerkers (vrijwilligers en personeel). We kunnen deze middelen 'vrij' gebruiken.
- Projectsubsidies: afkomstig van overheden of andere instanties. Deze zijn afgebakend in tijd en gebruik, en dienen vooral om nieuwe methodieken uit te proberen.

Het doel is om de vrije middelen en de projectsubsidies op hetzelfde niveau te houden over een langere tijdsperiode.

2.2. Behoud van vrije middelen

In onderstaande tabel staat het bedrag van de vrije middelen en het percentage tov de bedrijfsopbrengsten. In deze tabel is duidelijk dat de coronacrisis ervoor gezorgd heeft dat we minder vrije middelen verwierven. Inkomsten uit online cursussen compenseerden de daling nog een klein beetje. In 2022 zien we een stijging.

Jaartal	Vrije middelen ¹¹	% omzet tov bedrijfsopbrengsten
2019	€ 269.136	19%
2020	€ 148.867	11%
2021	€ 217.142	14%
2022	€ 270.429	16%

¹⁰ Uit een grondige doorlichting door de inspectie van financiën (13/03/2023) blijkt dat de subsidies gebruikt worden voor wat ze bedoeld zijn, dat er geen sprake is van dubbele subsidiëring, en dat er een grote mate van financiële transparantie is. De opsplitsing van Natuurpunt in verschillende vzw's komt de transparantie ten goede

¹¹ Binnen de resultatenrekening heet dit 'omzet'.

Het beleidsplan stelde vier pistes voor om bijkomende middelen te verwerven.

Piste 1: Hogere deelnemerstarieven

Kleurcode: Groen

2020-2021

- Stijging van de deelnemersprijzen met 25%
- Invoeren van sociaal tarief en steuntarief
- Verhoging van de vergoeding voor prestaties van medewerkers

De **deelnemersprijzen** werden na overleg met het bestuur in 2021 met 25% verhoogd naar 10,5 euro voor een dagdeel. Naast het ledentarief voor Natuurpunters (9 euro) introduceerden we bijkomend een sociaal tarief (5 euro) en een steuntarief (12 euro). Wie het steuntarief betaalt, zorgt er met een paar extra euro's voor dat iemand die het financieel minder breed heeft aan een verminderd tarief (het sociaal tarief) kan deelnemen. We vragen geen attesten aan de mensen die kiezen voor het sociaal tarief. We rekenen op eerlijkheid.

Na tien maanden evalueerden we de impact van deze beide initiatieven en hadden we een meeropbrengst van 11.000 euro. In 2022 betaalden 4% van de mensen het sociaal tarief en 5% van de mensen het steuntarief. In 2023 vernieuwen we de website, dit biedt Natuuracademie de kans om de presentatie van tarieven te verbeteren ten voordele van het steuntarief.

De **vergoedingen** die we vragen aan partnerorganisaties voor geleverde prestaties van professionele medewerkers (bv geven van vormingen, lezingen...) verhogen we vanaf 1 januari 2023. De huidige vergoedingen voor lesgevers waren vastgelegd bij de fusie begin 2016. We kozen er bewust voor om deze prijzen 7 jaar stabiel te houden. Na overleg met het bestuur werden de vergoedingen met 12% opgetrokken voor leden van het Open Netwerk (naar 140 euro, km inbegrepen) en 20% voor andere partners (180 euro + verplaatsing).

Omdat we meer vrijwilligers willen inzetten voor lessen, voerden we ook een prijs in voor hun diensten. Deze prijs ligt lager dan voor de personeelsleden omdat de kosten die we hebben bij vrijwilligers lager liggen.

2023-2025

- We verbeteren de presentatie van de tarieven op de website, zodat het steun- en sociaal tarief meer in de verf wordt gezet.
- In 2024-2025 heroverwegen we de prijzen op basis van de situatie op dat moment.

Piste 2: 'aanbod voor derden ontwikkelen' wordt 'inzetten op online leren'

Kleurcode: Groen

2020-2022

De coronacrisis bood ons kansen om meer in te zetten op online leren. Dit kent zo'n succes dat het ons heel wat vrije middelen oplevert. We zagen een sterke stijging in het aantal deelnemers en de inkomsten via online leren (zie SD2). Sinds 2020 betalen we met die inkomsten een 0,5 VTE educatief medewerker die zich specifiek toelegt op de verdere ontwikkeling van het online aanbod.

2023-2025

- We ontwerpen het programma voor online leren zo dat er jaarlijks nieuwe cursussen ontwikkeld worden, waarvan minstens één grote die voor veel inkomsten zorgt.
- Vanaf 2023 doen we een try-out in het Natuurleerhuis Bosmuseum met een betalend aanbod voor andere organisaties, bedrijven en overheden. Na evaluatie kan dit elders uitgerold worden. Dit wordt echter geen prioritaire actie, omdat we voorrang willen geven aan de bottom-up dynamiek.

Piste 3: Personeel trainen om alert te zijn voor extra financieringsbronnen

Kleurcode: Oranje

2020-2022

- Nieuwe celhoofden kwamen in dienst met aandacht en expertise in het zoeken van middelen.
- Het blijft moeilijk om personeel alert te maken op mogelijkheden voor bijkomende financiering.
- Al sinds 2016 maakt het personeel begrotingen op voor de eigen activiteiten. Elke nieuwe medewerker krijgt hierover een korte vorming en krijgt sjablonen aangereikt. Dit zorgt voor een meer weloverwogen inzet van budget.

Piste 4: Giften vragen aan deelnemers en organisaties

Kleurcode: Rood

2020-2022

We hebben in de voorbije jaren niet op deze piste ingezet. Natuuracademie is niet erkend als goed doel, waardoor het geven van een gift niet fiscaal voordelig is voor de donateur.

Door onze koppeling aan het merk Natuurpunt is het verwarrend voor de donateur als we een eigen fondsenwerving opzetten. Donoren willen een helder beeld waar hun gift naar toe gaat.

Het steuntarief bij deelnemersprijzen geeft deelnemers aan activiteiten alvast de optie om een kleine extra gift te doen.

2023-2025

- Binnen Natuurpunt wordt momenteel een overkoepelend beleidsplan gemaakt waar de financiële strategieën van alle vzw's binnen de Unie onder de loep worden genomen. De verdeling van de vrije middelen vanuit de Unie maakt deel uit van de strategie.
- Met een helder en duidelijk actieplan voor renovatie, herinrichting en programmatie van het Natuurleerhuis Huis Turnhout kunnen we nieuwe financieringsbronnen zoeken voor dit project. Daarbij kijken we niet alleen naar overheidssubsidies, maar ook naar bijdragen van partners en sympathisanten, bijvoorbeeld via crowdfunding.

2.3. Projectsubsidies

Kleurcode: Groen

Projectsubsidies creëren de nodige financiële ruimte om te vernieuwen in het doelgroepenbeleid (diversiteit) en de gebruikte methodieken/werkvormen. Hier zitten we op schema. We blijven jaarlijks een gelijkaardig budget binnenhalen voor projecten. Onze subsidies kwamen in de voorbije jaren onder andere van:

- Provincie Vlaams-Brabant en Natuurinvest voor Natuurleerhuis Bosmuseum. Samen goed voor ongeveer 35.000 euro.
- FOD Leefmilieu voor oa de opmaak van online cursus rond klimaat en biodiversiteit
- Gemeente van de toekomst om groene leefstraten te creëren
- Subsidie Bovenlokaal cultuurproject samen met a-kult-e vzw, FMDO, Trill: *Verhaal de natuur*
- Interleuven om samen met vrijwilligers groene geveltuinjes in te richten.

Vanaf 2022 werken we voor de keuze van projecten met een checklist om af te toetsen of een project past binnen de visie van Natuuracademie. De strategische, operationele en transversale doelstellingen zijn hiervoor de basis, net als de expertise van onze personeelsleden.

2.4. Kansengroepen bereiken

Kleurcode: Groen

Conclusie: De financiële stimulansen zoals omschreven in het beleidsplan blijven behouden en worden uitgevoerd.

De vier initiatieven (Innovatiefonds, budget voor begeleiding, sociaal tarief en procesbegeleider diversiteit) om kansengroepen te bereiken, blijven behouden.

2020-2022

Innovatiefonds

Natuuracademie heeft al vijf jaar een [Innovatiefonds](#). Jaarlijks reiken we een budget uit van 12.000 euro. Organisaties uit het Open Netwerk kunnen via een beperkt projectdossier maximum 2.500 euro krijgen. Het Innovatiefonds ondersteunt projecten die inzetten op vernieuwende methodieken of op initiatieven waar mensen in al hun diversiteit zich thuis voelen, gezien en gehoord worden.

We ondersteunen projecten niet alleen financieel maar coachen hen bij de uitvoering. Elk project kan gebruik maken van de expertise die we opbouwen in andere projecten en deelt op zijn beurt expertise. Dit tilt de projecten naar een hoger niveau. Enkele voorbeelden zijn terug te vinden onder SD3 en OD 4.2.

Tijdens de coronajaren was het moeilijk om projecten te vinden voor het Innovatiefonds. Vanaf 2022 merken we via aangepaste communicatie dat het aantal projecten terug stijgt.

We geven prioriteit aan dezelfde doelgroepen als in ons diversiteitsbeleid (zie pg 35). Hierdoor komt er een waardevolle uitwisseling tussen initiatieven aan de basis en de ervaring van collega's.

Het Innovatiefonds betreft nieuwe organisaties en burgerinitiatieven bij onze werking en diversifieert zo ons Open Netwerk (zie SD4).

Budget voor begeleiding en werkingskosten voor initiatieven met kansengroepen:

We voorzien jaarlijks een budget van 5.000 euro werkingskosten voor activiteiten met kansengroepen waar we zelf aan meewerken. Hierbij een greep uit de kosten:

- Samen met FMDO organiseerden we in zomer 2021 natuurwandelingen. Kosten voor catering werden door ons gedragen.
- We organiseren de cursus *Beleef de natuur* samen met oa Ligo, Centra voor basiseducatie.
- Naima Charkaoui begeleidde ons om het personeelsbeleid van Natuuracademie onder de loep te nemen, opdat we meer diverse medewerkers zouden kunnen aantrekken en behouden.
- De werkingskosten van de train-the-trainer cursus *diversiteit in de gidspraktijk* (zie SD 3.2)

Sociaal tarief

Zie boven (behoud van bijkomende inkomsten)

Procesbegeleider diversiteit

Minstens één procesbegeleider/educatief medewerker en een stafmedewerker krijgen tijd en ruimte om activiteiten voor een divers publiek te organiseren enerzijds, en om de gehele werking diverser te maken anderzijds.

2023-2025

- Zoals al omschreven is het **Innovatiefonds** een hefboom om het Open Netwerk toegankelijker te maken voor een divers publiek. Dus dit initiatief blijven we behouden.
- Het budget voor begeleiding en werkingskosten blijft behouden. Voor 2023 gaan we oa inzetten op:
 - Samen met Natuurpunt een inspiratiedag *Natuur voor iedereen* organiseren (SD 3.2).
 - Verderzetting cocreatief traject (SD3) natuur in de stad met NIMO van Ama Korenteng Kumi.
 - Train-the-trainer rond diversiteit voor educatieve begeleiders in Gent.

3. Medewerkersbeleid

Natuuracademie is een organisatie waar verschillende groepen actief zijn.

Hieronder bespreken we de volgende groepen:

- Personeel
- Vrijwilligers
- Bestuur en Algemene Vergadering

3.1. Het personeel

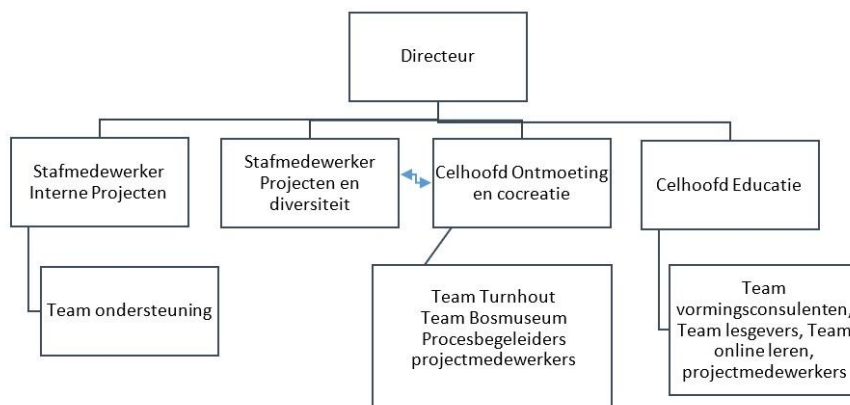
2020-2022

1) organogram aanpassen

Natuuracademie heeft 27 personeelsleden in het najaar van 2022. Tot en met 2020 bestond de hiërarchische structuur uit één directeur met daaronder alle medewerkers. De opvolging van alle personeelsleden zoals flow- en functioneringsgesprekken en de dagelijkse begeleiding nam voor de directeur veel werktijd in beslag. Nieuwe strategische doelstellingen brachten andere uitdagingen met zich mee en tijdens een bevraging kwam de organisatiecultuur naar boven als aandachtspunt (zie pg 37). Daarom was er nood aan een nieuw organogram zodat er naast management- en coaching taken terug ruimte kwam voor visieontwikkeling en relatiebeheer binnen en buiten Natuurpunt.

Het **organogram van de personeelsleden** werd in twee fases aangepast. In een eerste fase creëerden we een **Cel Ontmoeting en cocreatie** (winter 2021) en wierven we hiervoor een Celhoofd aan. Deze Cel kreeg de opdracht om een visie rond de Natuurplekken uit te werken (SD1), het huis in Turnhout op te volgen en op termijn de vernieuwing te faciliteren. De Cel moest ook bekijken hoe de cocreatieve trajecten (SD3) aansluiting kunnen vinden bij de Natuurplekken. In die eerste fase bleef de directeur verantwoordelijk voor de ondersteunende medewerkers en de collega's uit de Cel Educatie.

In een tweede fase (voorjaar 2022) wierven we een Celhoofd Educatie aan. De **Cel Educatie** is verantwoordelijk voor het aanbod onder SD2. De stafmedewerker interne projecten werd verantwoordelijk voor de ondersteunende medewerkers (financiële en inschrijvingsadministratie). Zij vormen Team Ondersteuning.

Door corona zagen de personeelsleden elkaar minder. Dit moedigde ons aan om binnen de cellen **teams** samen te stellen met collega's die een gelijkaardig takenpakket hebben of in hetzelfde gebouw werken. De teamwerking werd geapprecieerd door de collega's.

Het concretiseren van dit organogram verliep niet van een leien dakje. De zoektocht naar de juiste profielen als celhoofd, de uitgebreide en nieuwe samenstelling van het managementteam (van drie naar vijf mensen) en de zoektocht bij de directeur naar een evenwicht tussen taken delegeren en toch voldoende op de hoogte te zijn en mee visie bepalen, waren een hele oefening.

2) Kerngegevens en cijfers over het personeel

	Cel Ontmoeting en cocreatie	Cel educatie	Management	Team ondersteuning	Totaal
2021	4,9	9,9	2,8	1	20
2022	5,1	9	4	1	18,7

Vanaf 2022 investeren we meer in managementfuncties (celhoofden, stafmedewerker interne projecten en externe projecten en directeur). Dit gaat ten koste van medewerkers in cel ontmoeting en cocreatie en cel educatie.

3) Organisatiecultuur

Tijdens de herfst van 2020 lieten we via een extern bureau een beperkt onderzoek doen naar onze organisatiecultuur. Hieruit kwam als conclusie dat de medewerkers tevreden zijn over de huidige organisatiecultuur. Volgende elementen kwamen naar voor:

- Natuuracademie heeft een imago van een laagdrempelige, goed draaiende, deskundige, moderne organisatie.
- Er is een heel goed situationeel leiderschap aanwezig.
- De teamleden ervaren heel weinig hiërarchie en sturing, ze werken samen in een team op basis van deskundigheid en participatie.
- Collega's kunnen volgens hun deskundigheid bijdragen aan het beleid.
- De medewerkers zijn tevreden met de gewenste resultaten.

Als feedback kregen we mee dat we alert moeten zijn voor chaos. Chaos ontstaat door het gebrek aan regels en procedures, incidenteel leiderschap met heel veel autonomie voor de medewerkers en een té grote participatie van de medewerkers, zonder duidelijk beslissingsproces.

Bij de opzet van de nieuwe Cel Ontmoeting en Cocreatie en de nieuwe strategische doelstelling rond Natuurplekken en verrassende ontmoetingen hebben we ondervonden dat onduidelijke takenpakketten en gebrek aan visie op de toekomst voor collega's zwaar wegen. Collega's worden onzeker, er ontstaan wrijvingen en een collega neemt ontslag. Hierdoor krijgen we de juiste vragen en doet ons reflecteren en nadenken. In OD1.2 beschrijven we het afgelegde traject rond de Natuurplekken.

Het nieuwe organogram met duidelijke teams en leidinggevenden was een belangrijke actie om collega's een helder kader te bieden om te werken. Hierbij blijft er veel aandacht voor autonomie.

4) Fluïde organisatie

In eerste instantie werken we vooral binnen het managementteam aan het integreren van principes van een fluïde organisatie. De directeur verdiept zich hier op regelmatige basis in, via zelfstudie of vorming. De inhoud gebruiken we in denkdagen met het managementteam.. In de toekomst, wanneer de Cel-structuur meer geseteld is kan er een werkgroep met personeelsleden opgericht worden.

Interessante lectuur is van auteur Roeland Broeckaert: *'Respond! Je organisatie duurzaam heruitvinden vanuit vertrouwen, verbinding en verantwoordelijkheid'*¹². Dit boek gaat over dienend leiderschap. Inspirerend boek met als tiltel 'Fulltime gepassioneerd, want succes begint bij een gelukkig team' van Linda Cappelle¹³, draagt hier eveneens bij.

Om eenvoudige beslissingen rond personeelsbeleid af te toetsen gebruiken we de drie principes van de motivatiepsycholoog Dan Pink: autonomie, verbinding en competentie.

5) Een diverse organisatie?

We boden aan het personeel een sensibiliserings traject rond diversiteit en inclusie en cultuursensitiviteit (olv Ama Koranteng Kumi). We werken met een werkgroep en zijn mee trekker van de stuurgroep Diversiteit & Inclusie (D&I) binnen Natuurpunt. We verruimen onze horizons met inspirerende voorbeelden, zo organiseren we soms ons dienstoverleg op plekken die diversiteit en inclusie uitstralen zoals Toko139 van KifKif en Stormkop in Antwerpen.

Natuuracademie is bewust bezig met de samenstelling van een divers team. Ons aanwervingsbeleid bespraken we met Ama Koranteng Kumi en Naima Charkaoui. Dit is een proces met vallen en opstaan en moet samenlopen met cultuurgevoeligheid bij het team en een open cultuur met heldere processen. De krapte op de arbeidsmarkt en de specifieke thema's waarmee we werken, zorgen ervoor dat het vaak zoeken is naar gepaste profielen.

Eind 2022 hebben we veertien vrouwen en dertien mannen in het team. Zeven van hen zijn boven de 50 jaar. We hebben een mooie leeftijdsspreiding in het team tussen 30 en 61 jaar. In het managementteam (#5) zitten twee vrouwen waaronder de directeur. Eén van de leidinggevendenden heeft geen hogere studies gedaan.

6) Kennis opbouwen, borgen en delen intern gericht

In 2022 volgde het team 20 opleidingen goed voor 23 dagen. Daarnaast volgden we een gezamenlijke opleiding van twee halve dagen rond teamzorg en een opleidingsdag rond processen en procedures voor de gehele dienst. Medewerkers die een opleiding volgen, worden aangemoedigd om een masterclass te geven aan hun collega's (in 2022 #3).

Medewerkers van Natuuracademie kunnen gratis de activiteiten van Natuuracademie volgen.

Naar aanleiding van de pensionering van de lesgever rond het thema vogels maakten we een online cursus rond roofvogels (750 deelnemers). Zo konden we zijn expertise borgen en een mooi einde maken aan zijn carrière.

2023-2025

(1) Managementteam versterken

Komende jaren zetten we in op het versterken van ons managementteam. We liepen duidelijk de eerste fasen van groepsvorming door, namelijk 'forming' en 'storming'. Nu deze fasen achter de rug zijn willen we inzetten op hoe we als team beter kunnen functioneren en overgaan naar de twee volgende fasen 'norming' en 'performing'. Hierover gaan we regelmatig met het managementteam in overleg op 'conclaf' dagen (gestart in 2022).

(2) Heldere krijtlijnen en visie binnen Cel ontmoeting en cocreatie

¹² Broeckaert, R. (2021). Respond!: Je organisatie duurzaam heruitvinden vanuit vertrouwen, verbinding en verantwoordelijkheid (1ste editie). Lannoo.

¹³ Cappelle, L. (2020). Fulltime gepassioneerd: Hoe gelukkige medewerkers je succesvol maken (1ste editie). Borgerhoff & Lambergts.

Deze cel moet vanuit haar opdracht veel schakelen en inspelen op de realiteit op een zelfsturende manier. We omschrijven heldere procedures en taken waarbinnen collega's voldoende autonomie hebben.

(3) Welzijn op het werk

We zetten de komende jaren meer in op welzijn op het werk. In december 2022 organiseerden we een opleiding rond teamzorg. Tijdens twee halve dagen hadden we het over onze *batterij*, over stressoren en over wat ons drijft om te komen werken. Door in een veilige context hierover met collega's te praten, verlaagt de drempel om dit in de dagelijkse routine te doen. In 2023 formuleren we hiervoor concrete acties.

3.2 Vrijwilligers: de basis van onze werking

2021-2022

Tijdens 2022 maakten we werk van een vrijwilligersbeleidsplan (natuurpunt.be/visitatie2023). Het beschrijft onze visie op vrijwilligers en zorgt ervoor dat de bestaande actieplannen voor de begeleiding van specifieke vrijwilligers, zoals de vrijwillige lesgevers of de vrijwilligers binnen de opleiding natuurgids, samen sporen.

Dit deden we concreet en plannen we in de toekomst:

- We deelden onze vrijwilligers in tien verschillende categorieën naargelang hun rol, taak of functie. We maakten persona's van verschillende vrijwilligers categorieën. We verzamelden hiervoor informatie door onze vrijwilligers te bevragen.
- We pakten de zoektocht naar de invulling van de Natuurplekken aan op de typische wijze van Natuuracademie, namelijk door het eigenaarschap bij de lokale vrijwilligers laten. Door vrijwilligers en groepen vanaf de zijlijn te coachen en niet in hun plaats te handelen, versterken we de groepen. Na verloop van tijd kunnen we hen meer en meer loslaten. Dit zorgt voor een duurzaam voortbestaan van de plekken (SD 3).
- We zoeken actief vrijwillige lesgevers voor de biodiversiteitscursussen en lessen binnen de opleiding natuurgids (zie SD2: OD 2.1 en OD 2.3). Dat gaat met vallen en opstaan. Vrijwillige lesgevers geven soms les buiten hun eigen regio. We weten dat de verbondenheid met de lokale community belangrijk is om gemotiveerd een boeiende les in elkaar te steken (voorbereiding, verplaatsing, drie uur les geven). Om de ruilrelatie in evenwicht te houden, bieden we deze categorie van vrijwilligers een onkostenvergoeding aan. Daarnaast onderhouden medewerkers een goede persoonlijke relatie met de vrijwilliger en stimuleren ze de band met de andere vrijwillige lesgevers.
- Tijdens de coronacrisis is er veel tijd gegaan naar de vrijwilligers binnen de opleiding natuurgids. De opleiding wordt volledig gedragen door vrijwilligers en kon niet overgenomen worden door professionelen zoals omschreven in SD2 OD 2.3. In 2022 optimaliseerden we het onderdeel 'verdieping en gidsenstage' samen met de vrijwilligersgroepen.
- We registreren onze vrijwilligers binnen het ERP systeem van Natuurpunt. 1158 Vrijwilligers zijn geregistreerd. Deze vrijwilligers zijn niet allemaal actief in één werkjaar.

2023-2025

- In de komende periode willen we bekijken hoe het werken met persona's voor vrijwilligers nog meer geïntegreerd kan worden in onze dagelijkse werking.
- We bekijken hoe we de ondersteuning van de groepen rond onze natuurplekken kunnen opvolgen, rapporteren en expertise opbouwen.

4. Integraal kwaliteitsbeleid

Interne processen optimaliseren

2021-2022

In het nieuwe organogram namen we een 'team ondersteuning' op. In dit team werken alle administratieve medewerkers van Natuuracademie samen onder één leidinggevende.

De afgelopen jaren stroomlijnden we vooral bestaande administratieve processen. Zo werd er met de eigen administratieve medewerkers en de financiële dienst van Natuurpunt veel meer overlegd en bevraagd waar processen stroef lopen, bijvoorbeeld bij de administratie rond inschrijvingen en vergoedingen voor vrijwilligers. Intussen zijn er enkele issues opgelost, waardoor het dagelijkse werk vlotter verloopt..

We volgen de vooruitgang van het beleidsplan op. De stafmedewerker interne processen bekijkt per kwartaal samen met het managementteam wat er is gebeurd en registreert relevante voorbeelden. We ontwierpen hiervoor een eenvoudig projectmanagementsysteem. Op basis daarvan kan snel een stand van zaken gegeven worden voor bv. een bestuursvergadering.

Met de dienst werden in 2020 en 2021 concrete uitdagingen uit het beleidsplan opgenomen. In groepen namen collega's eigenaarschap op voor één of meerdere uitdagingen. Uitdagingen waren bijvoorbeeld de vraag hoe bereiken we een breder publiek via nieuwe en traditionele media, hoe bereiken we een diverser publiek in onze traditionele werking of hoe maken we transitie van kennis doorgeven naar kennis delen. Concrete acties werden geformuleerd en opgevolgd per kwartaal tijdens het dienstoverleg. Verschillende acties die hieruit voortvloeiden, zijn te vinden in dit voortgangsrapport zoals de *Beleef de natuur* activiteiten, de herwerking van het portfolio (OD3.2) en online netwerkmomenten met vrijwilligers tijdens corona (OD4.3).

2023-2025

- Bij de inschrijvingsadministratie willen we het proces van online betalen nog verbeteren.
- Door de vernieuwing van de website in 2023 gaan we alle procedures voor het invoegen van activiteiten in de activiteitendatabank opnieuw bekijken en waar nodig optimaliseren.

Impactvol werken en evaluatiebeleid

In het beleidsplan beschreven we de processen rond evaluaties van deelnemers, partners en de outcome meting. De resultaten daarvan zijn hierboven opgenomen onder de output en outcome van de strategische en operationele doelstellingen.

5.Communicatie

2021-2022

Natuuracademie kan voor een deel van haar communicatie beroep doen op de expertise, kanalen en website van de communicatiedienst van Natuurpunt. Toch nemen zij niet alle taken op, bv onze de eigen sociale media kanalen, digitale nieuwsbrieven, de lokale promotie van activiteiten en het updaten van onze website. Om die taken te coördineren binnen Natuuracademie werven we in 2022 een eigen communicatiemedewerker (0,2 VTE) aan.

Hierbij beschrijven we enkel de zaken die veranderd zijn.

Communicatie binnen SD1 (Verrassende ontmoetingen)

De info hierover beschreven we in OD 1.1.

Communicatie naar potentiële deelnemers

Met het project *Slam de Natuur* nodigen we een heel divers publiek uit naar onze cursussen of activiteiten. We deelden gemeenschappelijke posts met FMDO en Refu Interim om mensen toe te leiden naar onze kanalen. Lokaal promoten we onze activiteiten door reclame te maken op de sociale media van diverse organisaties. Bv de activiteiten van Natuurleerhuis Turnhout worden verspreid op sociale media van Villa mescolanza en De Sleutel.

Communicatie naar vrijwilligers en binnen groepen

Voor elke vrijwilligerspool die we opzetten (bv. klimaat, natuurbeheer, vogels), creëren we een platform in

de online leeromgeving. Vrijwilligers downloaden er lesmateriaal en gebruiken het forum om onderling te communiceren.

Communicatie naar potentiële partners

In 2020 en 2021 is er meerdere keren een selectie uit het aanbod specifiek naar sociaal-culturele verenigingen gestuurd. Daarin vermeldden we welke nieuwe activiteiten het komende half jaar geboekt konden worden. Deze manier van werken wordt in 2023 geëvalueerd en bijgesteld.

In 2021 en 2022 updaten we de [portfolio](#) aan activiteiten. Deze activiteiten kunnen partners bij ons aanvragen en samen organiseren.

2023-2025

Vanaf juni 2023 lanceert Natuurpunt een nieuwe website. Deze vernieuwing nemen wij als aanleiding om onze eigen website te herwerken (structuur en inhoud).

Aanvullend evalueren we het bestaande communicatieplan en -tools en sturen we bij (natuurpunt.be/visitatie2023). Belangrijke nieuwe acties daarin zijn:

- 1) Onze eigen sociale media kanalen nieuw leven inblazen. Hiervoor ontwerpen we een nieuwe strategie en kalender. Nu plaatsen we zonder helder plan activiteiten en verhalen. In 2023 verfijnen we de doelen, doelgroepen én de kanalen voor onze sociale media. We blijven gebruik maken van de sociale mediakanalen van Natuurpunt algemeen en de lokale afdelingen van Natuurpunt. Dat geeft ons een veel groter en efficiënter bereik.
- 2) Het beter inzetten van onze eigen nieuwsbrief: we onderzoeken hoe we kunnen zorgen voor een instroom aan nieuwe abonnees. Daarnaast nemen we ook de inhoud onder de loep: willen we via dit kanaal meer inzetten op kennisdeling over natuur? Komt onze hele werking voldoende aan bod?

Binnen de communicatiekanalen van Natuurpunt leggen we eigen accenten om deelnemers aan te trekken, te en te communiceren met meer dan 400 partners, 500 vrijwilligers en vele natuurgidsen. We willen Natuuracademie als merk in de kijker zetten.

6. Digitalisering en ICT

Voor al onze ICT toepassingen maken we gebruik van de Cel IT van Natuurpunt.

2021-2022

In 2019 gingen we van start met de online leeromgeving Moodle. We houden updates in de gaten, voegen plug-ins in, modelleren het systeem voor onze toepassingen.

We experimenteren met tools om kennis en ondersteuning online beschikbaar te maken. We hebben uitgebreide online platformen met informatie over de inhoud en de organisatie van opleidingen *Natuurgids* en *Natuurverkenners*. We merken dat dit hoogdrempelig is voor vrijwilligers die eerder sporadisch een activiteit voor ons verzorgen. Daarom bieden we de draaiboeken ter inspiratie aan [op de website](#). Geïnteresseerde vrijwilligers bezorgen we draaiboeken (zie verder).

We hebben nagedacht over extra tools (bv. Slack en Trello) om de interne communicatie tussen deelnemers en vrijwilligers te verbeteren. We besloten de tools te beperken, zodat onze deelnemers en vrijwilligers door het bos de bomen kunnen zien. Bij langdurige cursussen wordt er gecommuniceerd via de online leeromgeving en Whatsapp.

2023-2025

De Natuurpunt Unie maakt in het najaar van 2023 de switch van Google workspace naar Microsoft 365. Daarnaast wordt er in september 2023 een nieuwe website gelanceerd en komt er in 2025 een nieuwe contacten-databank. Elk van deze nieuwe systemen vergt opleiding van personeel, aanpassing van onze

dagelijkse manier van werken en aanpassing van systemen zoals de organisatie platformen en de leeromgeving.

7. Kennisopbouw, kennisborging en kennisdeling

Kennis borgen en delen doen we zowel naar buiten gericht naar partners en vrijwilligers, als intern onder personeel (zie Medewerkersbeleid).

Kennis opbouwen, borgen en delen naar partners en vrijwilligers

De expertise van Natuuracademie borgen en delen we via twee manieren.

- 1) Natuuracademie is aanwezig op netwerkmomenten en draagt daar actief bij.
- 2) Natuuracademie maakt draaiboeken, presentaties, losse workshop om expertise te delen.

Netwerkmomenten

Natuuracademie is actief aanwezig op allerlei netwerkmomenten.

- o Natuurpunt heeft een actieve werk- en stuurgroep sinds 2020 rond diversiteit en inclusie. In de werkgroep is personeel aanwezig uit alle diensten. In de aanloop naar een plan van aanpak liet Natuurpunt zich begeleiden door Ama Koranteng Kumi. Er werd ook een stuurgroep opgericht met enkele vrijwilligers. In de werkgroep zit een personeelslid van Natuuracademie en deze collega is mede trekker van het traject en de stuurgroep. Op 11 maart 2023 organiseren we samen met de werkgroep een **inspiratiedag** rond diversiteit en inclusie. We werken met vijf gesprekstafels met uiteenlopende goede praktijkvoorbeelden, met een keynote spreker, slam-artiest en enkele inspirerende workshops. De deelnemende projecten stellen een inspiratie fiche voor.
- o **Sociaal-culturele organisaties** kijken voor de thema's klimaat en duurzaamheid naar ons. In 2022 waren we aanwezig op Wascabi van De Federatie om een gesprekstafel rond klimaat te begeleiden onder de titel 't Is nog ol nie naar de wuppe'. *Werken met gele hesjes en bakfietsers?*. We zijn Pulse genoot en actief op de *Coalition of the Willing* van het Pulsenetwerk en op de *Pulse assemblee*. We delen ook onze kennis op verschillende netwerkmomenten en train-the-trainers van Socius.

Vanaf 2023 organiseren we een praktijk safari in Natuurleerhuis Turnhout voor het Pulsenetwerk. En onze andere inspanningen rond diversiteit en inclusie zetten we verder.

Draaiboeken, presentaties en losse workshops

- o Ervaringen uit cocreatieve trajecten, zoals de reeks *Beleef de natuur* (zie SD3), borgen we zo goed als mogelijk door de ervaring te laten doorstromen naar de reguliere werking en het aanbod op te nemen in ons structureel aanbod. We geven andere organisaties de mogelijkheden om gelijkaardige trajecten op te zetten en we vormen vrijwilligers om hier zelf mee aan de slag te gaan. De leerpunten en de ervaringen geven we via inspiratiemomenten door.
- o Na vormingen aan vrijwilligers delen we draaiboeken, tips en trics en presentaties, bv. train-the-trainer rond diversiteit in de gids praktijk, *Bos voor iedereen*-wandelingen. Daarnaast zijn er enkele extra draaiboeken ter beschikking zoals *Slechtvalken in 't vizier*, *Vlindervinders & mottenzotten*.

2023-2025

- o In de komende jaren communiceren we over de cocreatieve trajecten waarop we willen inzetten (zie SD3). We willen op onze website alle trajecten een plek geven. Zo kunnen geïnteresseerden zien wat we te bieden hebben.
- o Vanaf voorjaar 2023 zetten we onze algemene vergadering actiever in als netwerk- en uitwisselmoment voor het Open Netwerk.

8. Infrastructuur

2021-2022

Werken bij Natuuracademie vereist veel avond- en weekendwerk en heel wat medewerkers pendelen lange afstanden naar het secretariaat in Mechelen. We zoeken daarom een goede balans tussen thuiswerken, decentraal werken in een hub van Natuurpunt en centraal werken. De keuzes die we hierrond maakten in het beleidsplan blijven ook na de coronacrisis overeind. Omdat elkaar lijfelijk zien belangrijk is, besteden we tijdens gezamenlijke overlegmomenten aandacht aan informeel contact zoals gezamenlijk eten.

2023-2025

Voor het centrale secretariaat in Mechelen doen we beroep op de infrastructuur van Natuurpunt. Omdat het gebouw te klein is, krijgen we in de komende jaren mogelijk te maken met een verhuizing.

9. Duurzaam en ecologisch werken

De acties zoals beschreven in het beleidsplan blijven behouden:

- Bij de opmaak van het toekomstplan voor het Natuurpunt Huis in Turnhout (zie SD1, OD1.2.) besteden we expliciet aandacht aan duurzaamheid. Tijdens het voorbereidend ontwerp onderzoek kijken we samen met de architect naar de energetische optimalisatie van het gebouw.
- We voegen niet bij elke activiteit op de webpagina een link naar slimme vervoersopties zoals voorzien in het beleidsplan. Veel activiteiten worden door vrijwilligers op de website geplaatst en hebben we dat niet in de hand. Waar mogelijk informeren we de deelnemers in de bevestigingsmail net voor de start van een activiteit.

De eigen werkgroep duurzaamheid is in 2021 overgegaan in de werkgroep duurzaamheid van Natuurpunt. Hierdoor kunnen we efficiënter en impactvoller rond duurzaamheid werken rond Natuurpunt in zijn geheel. Zelf nemen we al veel initiatieven rond vervoer en catering. Bij Natuurpunt ligt de focus op de CO2 voetafdruk. Afgelopen jaar zijn de nodige data verzameld voor een nulmeting met als referentiejaar 2021. We verwachten binnenkort de resultaten, die de basis zullen zijn voor concrete maatregelen.

10. Bestuur

2021-2022

De werking van het bestuur, algemene vergadering en managementteam blijft zoals beschreven in het beleidsplan. Acties die we ondernamen, situeren zich vooral bij principe vier: samenstelling van de bestuursorganen uit de Code van goed bestuur (2012). De acties bij principe vijf zijn beschreven bij SD4 rond het open netwerk.

- 1) Aantrekken van nieuwe bestuurders

Verschillende oudere bestuurders namen afscheid van Natuuracademie in 2021 en 2022. Er was de behoefte om nieuwe en jonge mensen aan te trekken. We stelden een vacature op voor bestuurder.

- We verspreidden deze in het netwerk van Natuurpunters en communiceerden ze op onze Algemene vergadering. Dit bracht ons twee bestuurders op (Jan Horemans en Petra Vijncke).
- We investeerden in de verspreiding via [De bestuurder](#) en [Women on board](#). Dit bracht ons één actieve bestuurder op, Lieven Caekebeke.
- We spraken JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieu) aan. Dit bracht ons één bestuurder op (Robin Van Den Broeck).

Natuurpunt vzw ontwierp een nota rond human resources voor bestuurders. Het bestuur van Natuuracademie test nu verschillende van die acties uit. Zo krijgen nieuwe bestuurders een peter/meter en wordt er een opleiding voorzien rond de werking van Natuuracademie.

2) Voorzitterswissel

In 2022 liep het mandaat van de voorzitter af. In 2021 zijn we gestart met de zoektocht naar een nieuwe voorzitter. Op de bestuursvergadering van mei 2022 werd de nieuwe voorzitter Hugo Waeterschoot gekozen.

3) Bestuursteam

De nieuwe voorzitter installeerde een bestuursteam waarin de voorzitter Hugo Waeterschoot, ondervoorzitter Johan Vercauteren, penningmeester Lieven Caekebeke, directeur Ann D'heedene en secretaris Raf Demeyer zetelen. Dit bestuursteam komt één keer in de maand kort samen om lopende zaken te bespreken en de bestuursvergaderingen voor te bereiden. Dit zorgt voor een vlotte wisselwerking tussen directeur en bestuurders. Strategische vraagstukken worden vlotter door bestuurders opgepikt.

4) Participatie van bestuurders

Eén bestuurder nam al voor de coronaperiode via Skype deel aan de bestuursvergaderingen. Sinds corona vergaderen we afwisselend live in Mechelen en online. Dit verlaagt de drempel voor bestuurders die verderaf wonen zoals West-Vlaanderen of Limburg. De agenda van de vergadering wordt hierop afgestemd. Brainstorms houden we tijdens live vergaderingen.

5) Zelfevaluatie

Om de twee jaar evalueert het bestuur zichzelf. Begin 2022 kwam het aantrekken van nieuwe bestuurders en het warm verwelkomen naar voor als prioriteit, wat meteen ter harte werd genomen (zie boven).

2023-2025

- o Ook de komende jaren moeten we nieuwe bestuurders aantrekken. We willen graag een ploeg van 11 à 12 bestuurders die zich actief inzetten.
- o De uitbreiding van de algemene vergadering met organisaties die niet verbonden zijn aan Natuurpunt versterkt het netwerk. In maart heeft Natuuracademie een algemene vergadering los van Natuurpunt. Deze algemene vergadering organiseren we als netwerkmoment. Organisaties leren elkaar kennen, er is de kans om good practices uit te wisselen, projecten uit ons Innovatiefonds komen zich voorstellen...
- o Begin 2024 vindt een nieuwe zelfevaluatie plaats.

Overzicht van het aantal mensen in het managementteam, bestuur en algemene vergadering. Voor 2025 geven we de gewenste evolutie weer, wanneer dit helder is.

	2019	2022	2025
Managementteam	3	5	5
Bestuur	12	10	12
Algemene vergadering	153	162	-

Het beleidsplan door de bril van de beoordelingselementen

We bespreken hier de verschillende inhoudelijke en zakelijke beoordelingselementen. Voor de ondersteunende werking gegevens verwijzen we zoveel mogelijk naar de beschrijving van de relevante doelen.

1° de bijdrage van de missie en de visie van de sociaal-culturele organisatie aan het doel van het decreet

- a. De organisatie heeft een duidelijke en geëxpliciteerde missie en visie.

De missie blijft relevant en helemaal in lijn met de werking die we realiseren.

- b. De organisatie expliciteert haar ambities voor deze beleidsperiode om bij te dragen aan de emancipatie van mensen en groepen, en aan de versterking van een democratische, duurzame, inclusieve en solidaire samenleving door aan te geven hoe ze sociaal-culturele participatie van volwassenen bevordert, welke samenlevingsvraagstukken ze wil behandelen en tot publieke zaak maakt en hoe en welke maatschappelijke praktijken ze zal ontwikkelen en verspreiden die daarop een werkend antwoord bieden.

In ons beleidsplan hebben we het creëren van maatschappelijk engagement een veel centralere plek gegeven dan voorheen. Onze 4 SD's zetten mensen telkens op een andere manier op weg richting een cultuuromslag naar een sociale en meer duurzame maatschappij. Halverwege de beleidsperiode durven we te zeggen dat onze werking die ambitie ook echt realiseert. We hebben onze rol van inspirator volop waargemaakt.

Tijdens de afgelopen jaren hebben we volop geëxperimenteerd met verschillende vormen van leren (zie beleidsplan: leerrijke praktijken gaan uit van hoofd, hart en handen). Deelnemers kunnen over de natuur lezen, luisteren, een cursus volgen, er cocreatief rond werken of zelf begeleider en lesgever zijn. We experimenteren met vele vormen van betrokkenheid op de natuur (**SD1** tem **SD4**). Er is bonding en bridging (zie onder gemeenschapsvormende functie). Via interventies in de (online en fysieke) publieke ruimte, uitwisseling en cocreatie hebben we nieuwe groepen betrokken bij onze werking en bij de natuur, en zetten we stappen naar een meer inclusieve en solidaire samenleving.

Een outcome meting (**SD2**) van onze langlopende cursussen toont aan dat we met deze cursussen echt sociaal-culturele participatie bevorderen. Cursisten houden contact met elkaar als cursusgroep. Ze geven niet alleen aan dat ze heel wat geleerd hebben, maar ook dat hun engagement voor de natuur verhoogd is. Dat laatste is zeker het geval binnen de opleiding natuurgids. Hieronder beschrijven we waar we onze strategieën hebben bijgesteld.

Tijdens de tweede helft van de beleidsperiode breiden we de outcome meting uit naar onze andere activiteiten

2° de relatie van de missie en de visie van de sociaal-culturele organisatie tot de actuele maatschappelijke context die de organisatie omschreven heeft

- a. In een maatschappelijke contextanalyse expliciteert de organisatie welke ontwikkelingen relevant zijn in relatie tot haar missie en visie;
- b. De organisatie geeft aan welke maatschappelijke ontwikkelingen ze effectief als uitdaging wil aangrijpen om een werking errond te ontplooiën en welke impact ze daarbij nastreeft;

Tijdens de **coronacrisis** was de interesse voor de natuur groot bij de Vlamingen. Zoals in het onderdeel rond de coronacrisis omschreven (pg 2) waren mensen enthousiast dat we de lessen via Zoom aanboden en dat we zoveel mogelijk buiten op stap gingen, rekening houdend met de maatregelen. Ook nieuw online aanbod kreeg een boost door deze crisis (**SD2**).

Als **transversale thema's** stonden vooral de hoofdthema's biodiversiteit en klimaatverandering centraal. De biodiversiteits- en klimaatconferenties van de VN in najaar 2022 geven aan dat deze crisissen heel actueel blijven. De andere vooropgestelde thema's uit het beleidsplan komen wel op ons pad in specifieke projecten. Zo werken we in enkele stedelijke Natuurplekken rond 'natuur in de stad' en plannen we een nieuwe cursus rond natuur en erfgoed. Maar op dit moment zijn er geen collega's rechtstreeks toegewezen aan die thema's.

Natuuracademie heeft in 2021-2022 niet zoals gepland ingezet op een eigen **campagne**. We merken dat we de know-how op dit moment niet zelf hebben. Wel ondersteunen we de dienst Communicatie van Natuurpunt in hun campagnes. Zoals besproken in **OD1.1** leverden wij inhoud aan heel laagdrempelige cursussen zoals 'wild spotten in onze natuur'. Natuurpunt vzw staat dan in voor de communicatie en verspreiding. In de rest van de beleidsperiode willen we op deze manier verder werken.

Zowel inhoudelijk als methodisch zetten we in op **maatschappelijke trends**: de juiste thema's, de juiste invalshoeken, vanuit wat verschillende doelgroepen beweegt. Natuuracademie heeft voldoende voelsprietten in de samenleving om te voelen wat mensen interesseert. We maakten de succesvolle keuzes om meer in te zetten op natuurbeleving in ons open aanbod (**SD2**), om Natuurplekken van burgers te ondersteunen (**SD3**) of ons Open Netwerk open te stellen voor organisaties die niet enkel bezig zijn met natuur- en milieueducatie (**SD3**). We krijgen zonder een grote communicatiecampagne heel wat interessante spontane vragen en houden onze ogen open.

3° de bijdrage van de sociaal-culturele organisatie aan de realisatie van de drie sociaal-culturele rollen **Verbindende rol**

Omdat we bottom-up werken vanuit lokale vragen hebben onze activiteiten een sterk verbindend effect. We verbinden mensen met elkaar, met de natuur in hun directe omgeving en daarbuiten, met Natuuracademie en de andere Natuurpunt organisaties en met de vele andere partners. In de outcome meting (winter 2022) bij deelnemers aan langlopende cursussen uit 2019 geeft 50% van de respondenten aan dat er nog contact is met de andere cursisten. Bij de cursussen van 2021 is dit nog veel meer. In **SD4** beschrijven we wat we doen om dat warme nest te zijn.

De samenwerking met vele partners werkt verbindend, zoals wanneer we met een partner als FDMO diverse doelgroepen en natuurgidsen verbinden in de zoektocht naar een gedeelde waarde en betekenis van natuur.

De sterkere verbinding met en het engagement voor de samenleving blijken uit onze outcome meting én uit heel wat feedback, concrete successen en verrassende outcomes van bijvoorbeeld onze cocreatieve trajecten (**SD3**). Vanuit verbondenheid zetten we mensen in beweging.

Kritische rol

Mensen blijven teveel natuuranalfabeet. In onze brede waaier aan activiteiten geven we mensen de nodige inspiratie, bagage en inzichten om zelf actief na te denken en deel te nemen aan het debat. De kritische rol is belangrijk, maar is misschien het meest zichtbaar in **SD2**.

We merken dat cursussen die specifiek gaan over de biodiversiteits- en klimaatcrisis minder volk trekken. We verweven informatie over die crisissen daarom in alle cursussen. Bv we bespreken in een cursus rond bijen ook de snelheid waarmee zuidelijke soorten oprukken naar onze contreien.

Voor heel wat thema's hebben we gespecialiseerde lesgevers in dienst die didactisch materiaal ontwikkelen. Daarin geven ze vrijwilligers voldoende elementen die aanzetten tot nadenken en reflecteren (zie **OD 2.1**).

In de vele activiteiten rond natuurbeleving en bushcraft komen spontaan veel samenlevingsvraagstukken aan bod. Bijvoorbeeld de manier waarop we ons in de huidige samenleving (niet) verbinden met de natuur en met elkaar of de huidige ratrace van het leven. Mensen vinden elkaar om visies en praktijken af te toetsen. Af en toe mag dat wel eens botsen. We gaan de tegenstem niet uit de weg, onze ervaren lesgevers gaan ook zelf het kritische gesprek aan in hun cursussen. Hoe ze dit best aanpakken, is het onderwerp van uitwisseling tijdens overlegmomenten

Cursus natuurbeheer: "De cursus was een verrijking op vlak van invalshoeken en aandachtspunten bij natuurbeheer"

Laboratoriumrol

Binnen de laboratoriumrol willen we op zoek gaan naar nieuwe oplossingen voor maatschappelijke problemen in verband met natuur, milieu en klimaat, samen met de betrokken doelgroepen. In het beleidsplan hadden we vooropgesteld dat we dit onder andere gingen doen door te werken op de raakvlakken tussen beleidsdomeinen: de toenemende nood aan kwalitatieve zorg, de rol van natuur in de stad of de zoektocht naar een duurzame landbouw. Hoewel die thema's zeker aan bod komen in onze werking, is de focus verschoven. Onze laboratoriumrol gaat nu vooral over hoe we meer verschillende mensen echt kunnen betrekken bij de natuur.

We zoeken nieuwe manieren om natuur een plek te geven in de samenleving en zo dichterbij de mensen te brengen. Niet de topnatuur met hoge biodiversiteitswaarde, maar beleefnatuur, speelnatuur, groene plekkjes in de stad... Voedselbossen bijvoorbeeld leggen nieuwe linken tussen voedsel en natuur. We zien ze niet als plekken van productie, maar als educatieve en gemeenschapsvormende plekken waar deze nieuwe thema's aan bod komen.

We kijken ook kritisch naar onze manier om mensen te betrekken. Is die wel zo toegankelijk voor iedereen in onze samenleving? Zijn we wel echt participatief? Met vallen en opstaan testen we uit hoe we écht bottom-up kunnen werken. Deze grondhouding stimuleren we in de Natuurplekken. De echte vernieuwende verhalen komen van deelnemers en burgerinitiatieven die zelf aan de slag gaan.

Via ons Innovatiefonds geven we een extra stimulans aan burgers om met ideeën tot bij ons te komen. We merken dat projecten die op die manier ontstaan, veerkrachtig en succesvol zijn en ons écht nieuwe inzichten brengen. Bijvoorbeeld over natuur en inclusiviteit. Via het Innovatiefonds werden we bijvoorbeeld gecontacteerd door BeeWise vzw (zie OD4.3), een organisatie van moslims rond jongeren en spiritualiteit. Het project dat zij ons voorstelden, hadden we zelf niet kunnen bedenken.

4° de strategische en operationele doelstellingen van de sociaal-culturele organisatie

De realisatie van de strategische en operationele doelen is hierboven toegelicht. De kleurcode (groen, oranje, rood) per doelstelling toont aan dat we voor de meeste doelen op schema zitten. We hebben bij het uitwerken van het beleidsplan het risico genomen om een aantal nieuwe paden (SD1 en SD3) in te slaan. We merken dat dit tijd vraagt. De visieontwikkeling in de eerste helft van de beleidsperiode zal ons helpen om in de tweede helft nog veel meer concreet aan de slag te gaan.

5° de verduidelijking van de keuze voor minstens twee sociaal-culturele functies en de uitwerking daarvan in relatie tot de missie en de visie van de sociaal-culturele organisatie

Leerfunctie

De leerfunctie is het DNA van Natuuracademie. Bewust organiseren we een brede waaier van activiteiten om mensen op verschillende momenten in hun leerproces aan te spreken. Mensen kunnen meer kennisgericht leren in bv de online cursus 'wild spotten in onze natuur' en onze biodiversiteitscursussen (**OD2.1**), meer met hart en handen in natuurbelevingsactiviteiten (**OD2.2**) of in co creatieve trajecten (**SD3**).

Doorheen de doelstellingen stimuleren we een groeiproces dat gaat van verwondering in **SD1** naar samen werken aan natuur in **SD3** en duurzame groepsvorming en engagementen rond natuur in **SD4**.

Wat we hiervoor concreet hebben gedaan, is terug te vinden bij de toelichting van de respectievelijke doelstellingen. We durven stellen dat we zowel naar output als naar outcome (het effect van onze activiteiten) op schema zitten, zelfs al vroeg corona ons om de werkwijze voor een aantal activiteiten bij te sturen. Met ons succesvol online programma houden we aan de coronacrisis zelfs een positieve ontwikkeling over in ons aanbod.

Online roofvogelcursus: "Determinatie blijft vaak moeilijk maar dankzij deze cursus gaat moeilijk alweer een beetje gemakkelijker."

Gemeenschapsvormende functie

Leren doen mensen niet alleen. In verbinding met anderen leer je beter, meer en rijker. Daarom kiezen we ervoor om mensen zoveel mogelijk samen te brengen in onze activiteiten, in te zetten op cocreatie, bottom-up activiteiten vorm te geven. Door expliciet een strategische doelstelling rond netwerk en zorg (**SD4**) te formuleren, verzekeren we dat de gemeenschapsvormende functie in onze activiteiten vervlochten zit. Werken aan bonding was tijdens corona soms een uitdaging, maar tegelijk merkten we dat de natuur in die moeilijke tijden mensen heel erg bij elkaar bracht.

We zetten de voorbije twee jaar grote stappen in de verbinding met nieuwe groepen en mensen die traditioneel minder vertrouwd zijn met natuur- en milieueducatie (bridging). Zelfs in die mate dat we nadenken over nieuwe criteria of nieuwe manieren om toe te treden tot ons Open Netwerk, zodat organisaties die geen natuur- of milieu-educatie organisatie zijn, eraan kunnen deelnemen en onze expertise verkrijgen.

Opleiding natuurgids: "De begeleidster van de cursusgroep nodigt ons regelmatig nog uit voor wandelingen, lezingen,... ze heeft het groepsgevoel tijdens de cursus al heel hard bevorderd. Enkelen van ons gidsen bij dezelfde organisatie en dan komen we elkaar tegen."

Maatschappelijke bewegingsfunctie

In het advies op het beleidsplan geeft de beoordelingscommissie aan verrast te zijn dat Natuurpunt niet kiest voor de maatschappelijke bewegingsfunctie. Ook nu blijven we bij onze keuze. Hoewel we actief werken aan kritische zin, doen we dat niet door campagnes te voeren of mensen te mobiliseren voor acties. We hebben wat dat betreft onze ambities teruggeschroefd (zie boven). Onze werkwijze is om leeromgevingen op te zetten, waar mensen kunnen leren in connectie met elkaar en de natuur.

We geloven dat hier onze grootste meerwaarde ligt. Zowel binnen de sociaal-culturele sector als daarbuiten zijn er heel wat andere organisaties die de maatschappelijke bewegingsfunctie rond natuur en milieu opnemen (BBL, Natuurpunt vzw, de Transformisten, Climaxi, Autodelen.net, etc.)

6° de werking met een relevantie en uitstraling voor het Nederlandse taalgebied of de werking met een relevantie en uitstraling voor het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad

Door samen te werken met 487 partners in 2022 en 388 partners in 2021 binnen en buiten de natuur- en milieusector zorgen we ervoor dat onze thema's goed verspreid zijn over Vlaanderen en Brussel. Met onze activiteiten komen we in 54% van de gemeenten in Vlaanderen over de periode 2021 en 2022 (zie output bij **SD2** voor meer toelichting bij dit cijfer).

We merken dat we het sterkst vertegenwoordigd zijn in landelijk gebied en in kleine en middelgrote

steden. In grote steden zoals Antwerpen en Brussel is de werking ofwel sterk versnipperd ofwel zijn er weinig Nederlandstalige vrijwilligers. In de komende jaren willen we beter opvolgen wat wel of niet werkt in grote steden. Zo kunnen we daar in het volgende beleidsplan op inspelen.

7° een gesubsidieerde werking die zich grotendeels afspeelt binnen de vrije tijd: organisatie

Uit de beschrijving van de stand van zaken en uitvoering van het beleidsplan blijkt dat bijna al onze activiteiten zich afspelen binnen de vrije tijd. Uitzonderlijk verzorgen we eens een teambuilding voor professionals, maar we zetten daar niet actief op in. Bovendien zijn heel wat lesgevers vrijwilligers die cursussen geven in hun vrije tijd.

8° de werking voor het brede publiek en de keuzes daarin op het vlak van gemeenschappen, doelgroepen of kansengroepen

Natuuracademie streeft met haar werking naar inclusie zonder specifieke doelgroepafbakening op strategisch niveau. Wel hebben we besloten om ons in dit beleidsplan te concentreren op mensen in armoede (zie prijzenbeleid), mensen met een diverse achtergrond (focus op meertalige groepen) en mensen met een beperking (focus op mentale beperking) (zie pg 4) Door te focussen kunnen we effectievere resultaten behalen.

We richten ons ook op groepen met een verschillende voorkennis en mate van betrokkenheid, telkens met een andere aanpak. In de beschrijving van de verschillende strategische en operationele doelen geven we via een grafiek van het adoptiemodel van Rogers aan op welke doelgroep we focussen met onze verschillende activiteiten. We organiseren activiteiten voor mensen die mee zijn in ons verhaal én voor mensen die ons helemaal niet kennen en weinig voeling hebben met natuur.

In de beschrijving van de strategische en operationele doelstellingen verwijzen we met voorbeelden hoe we de transversale doelstelling diversiteit daar telkens in waarmaken.

In onze zoektocht om het bereik te verbreden en nog meer mensen aan te spreken die ons verhaal nog niet kennen, worden onze keuzes voortdurend uitgedaagd. De voorafnames die we in het beleidsplan maakten rond Natuurplekken zijn meermaals bevestigd geweest op hun effectiviteit. Door in gesprek te gaan met partners uit andere sectoren en met mensen met diverse achtergronden en leefsituaties leren we veel en sturen we bij.

Het Innovatiefonds levert ons mooie voorbeelden uit het werkveld waar we echt verbreding realiseren. Als we openstaan voor de voorstellen die tot ons komen, lukt het om nieuwe mensen aan te spreken. In deze projecten verbinden we heel wat mensen en organisaties met elkaar in de natuur.

9° de plaats van vrijwilligers in de organisatie en de manier waarop ze betrokken en ondersteund worden

Natuuracademie betreft jaarlijks een 500-tal vrijwilligers voor een breed palet aan taken. In het vrijwilligersbeleidsplan (natuurpunt.be/visitatie2023) is te lezen welke rollen en taken ze opnemen en hoe het ondersteuningsbeleid eruit ziet. Onze organisatie is vanuit vrijwilligers gegroeid. Ze zijn spilfiguren in alle geledingen van onze organisatie en bepalen zowel de strategie als de uitvoering van die strategie. Vrijwilligers zijn actief in lokale groepen die een vormingsactiviteit organiseren, als lesgevers en in het bestuur. Het evenwicht met de professionele ondersteuning bewaken we door veel zelfstandigheid te geven aan onze lokale vrijwilligers, regionale samenwerking te voorzien, en door vraaggericht te werken.

In het definitief advies vond de adviescommissie het onduidelijk of vrijwilligers aan Natuurpunt of aan Natuuracademie verbonden zijn. Alle vrijwilligers waarover sprake in dit beleidsplan, zijn specifiek vrijwilliger van Natuuracademie. De vrijwilligers van Natuuracademie kunnen zich daarnaast inzetten in andere werkingen binnen de Natuurpunt Unie, maar dat is vrijblijvend.. Als ze graag zelf natuur willen helpen beheren, dan is het logisch dat ze doorstromen naar een afdeling van Natuurpunt Beheer. Net zo goed

kunnen ze zich inzetten in een natuurgebied van een andere organisatie, of mee actie voeren met een klimaatorganisatie buiten Natuurpunt.

Het Open Netwerk van Natuuracademie weerspiegelt een bewuste keuze om ook buiten Natuurpunt partners te zoeken, vrijwilligers te ondersteunen en de werking te verbreden.

1° een geïntegreerd zakelijk kwaliteits- en financieel meerjarenbeleid

a. De organisatie expliciteert hoe ze een professioneel beleid zal voeren;

De verschillende elementen van het professionele beleid zijn uitgebreid beschreven in het zakelijke deel hierboven.

b. De organisatie expliciteert hoe ze een integraal kwaliteitsbeleid zal voeren;

Het werken aan een integraal kwaliteitsbeleid zit vervlochten in de verschillende onderdelen van het zakelijk plan. Zoals in de onderdelen rond naamsverandering, aanpassing organogram, prijzenbeleid, opleidingen voor de dienst en de vele aandacht aan efficiëntie en effectiviteit in de processen lees je hoe we daar aan werken. Belangrijk is dat we een stafmedewerker interne processen hebben die dit coördineert. In het onderdeel Impactvol werken en evaluatiebeleid lees je onze aanpak. Daarin staan ook de inhoudelijke doelstellingen.

c. De organisatie expliciteert een onderbouwd en realistisch financieel meerjarenbeleid;

De grote lijnen van de meerjarenbegroting 2021-2025 blijven behouden. Het gaat hier over de verhouding tussen de bedrijfsopbrengsten en bedrijfskosten. Door corona, indexsprongen, dagelijkse werking en licht gewijzigde beleidsbeslissingen verandert de detail van de voorgestelde meerjarenbegroting in 2019. In het zakelijke deel (pg 31) beschrijven we hoe we financieel gezond blijven door in te zetten op een gezonde financieringsmix en bijkomende middelen.

Voor ons financieel beleid worden we ondersteund door de dienst financiën van Natuurpunt. Zo maken we gebruik van de expertise van een grote organisatie om ons financieel beleid uit te tekenen. In september wordt de begroting opgemaakt. In juli maken we een halfjaarlijkse budgetopvolging. Natuurpunt wil graag evolueren om per kwartaal een budgetopvolging te doen. Natuurpunt reikt met een ERP systeem en Tibco Jasper Soft tools aan om doorheen het jaar vlot de budgetten op te volgen. Facturen worden toegekend aan een rekeningnummer, maar krijgen daarnaast ook een analytische code. Hierdoor kunnen we voor een project snel en eenvoudig alle relevante inkomsten en uitgaven selecteren.

2° de toepassing van de principes van goed bestuur

Een uitgebreide beschrijving van de werking van de bestuursorganen is opgenomen in het beleidsplan (vanaf p. 68). Op dit vlak is er weinig fundamenteel veranderd. De concrete acties die we genomen hebben rond voorzitterswissel, aantrekken van nieuwe bestuursleden, of de tweejaarlijkse evaluatie van de werking van het bestuur zijn hierboven beschreven op (pg 43).

3° de afstemming tussen het voormelde inhoudelijke en zakelijke deel van het beleidsplan

In de bespreking van het doelenkader wordt bij elke strategische en operationele doelstelling de koppeling gemaakt hoe we dit zakelijk gaan organiseren. Dat biedt een overzicht van de personeelsinzet en specifieke financiële inkomsten en uitgaven voor die doelstelling.